

**Könyvtár 2.0 – Új trend a
könyvtárak interneten való
megjelenésében**

TARTALOM

1. Bevezetés	3.
2. Mi a web 2.0?	4.
2.1. Web 1.0 ↔ Web 2.0 összehasonlítása.....	6.
2.2. Technikai háttér - Ajax	8.
3. Long Tail jelenség	10.
4. Könyvtár 2.0	13.
4. 1. Könyvtár 2.0 legfontosabb technikai eszközei, alkalmazásai	15.
4. 1.1 Blogok.....	15.
4. 1.2 Wikik.....	18.
4. 1.3 Referenz azonnali üzenetküldés	19.
4. 1.4 Közösségi hálók	20.
4. 1.4.1. iWiW – MyVip – Facebook	20.
4.1.5 RSS linkgyűjtő közösségek.....	21.
4.1.6 Tagelés, azaz címkézés	22.
4.1.7 Google CSE – egyéni keresőmotor	23.
4.1.8 Saját és közös virtuális könyvespolcok.....	24.
4.1.9 Tartalommegosztó oldalak, fájlcsere programok.....	25.
4.1.10 Integrált eszköz-csokor, mashup	26.
5. A Könyvtár 2.0-as könyvtáros alapvető kompetenciái	27.
6. Gyakorlati példa: Blog elkészítése.....	28.
6.1 Új bejegyzés hozzáadása.....	32.
6.2 Video közzététele	34.
6.3 Képek megosztása.....	36.
6.4 Facebook oldal beágyazása	38.
6.5 Chat ablak beágyazása	40.
6.6 Egyéni keresőmotor elhelyezése	41.
6.7 Saját könyvespolc elhelyezése	42.
6.8 RSS hozzáadása az oldalhoz	43.
7. A jövő könyvtára	44.
8. Összefoglalás	47.
9. Bibliográfia.....	49.
10. Mellékletek.....	54.

1. Bevezetés

Ha feltesszük azt a kérdést, hogy mi is a könyvtár és milyen szerepe van a társadalom életében, akkor mindenki egybehangzóan azt válaszolja, hogy a könyvtár könyveket gyűjt, rendszerezve tárolja azokat, és az olvasók rendelkezésére bocsátja. Ebben a mondatban meg is találjuk a könyvtár fő funkcióit. Gyűjti, őrzi, rendszerezi, tárolja és szolgáltatja az ismeretanyagot. Fontos azonban kiemelnünk, hogy a könyvtár nem könyveket, hanem tudásanyagot halmoz fel, függetlenül attól, hogy az milyen hordozón jelenik meg. Ennek legfőképp az informatika és a technika térnyerésével lett igen nagy jelentősége. A könyvtár tehát segít az adott információhoz való hozzáféréshez, illetve az információrengetegben való eligazodáshoz. Az utóbbinak igazán nagy szerepe lett az internet elterjedésével.

Napjainkban már nem mi tanuljuk használni a „netet”, hanem az internet tanulja, hogy szolgáljon ki minket!¹ Mindennapi életünkben lehetetlen kirekeszteni a világhálót, hiszen nincs olyan téma, kérdés, feltevés, amire ne találnánk választ a világháló segítségével, kapcsolódjon az tanulmányokhoz, munkához vagy akár szórakozáshoz.

A világháló használatával szintén információkhoz tudunk hozzájutni, alapjában véve tehát hasonló szolgáltatást nyújt a könyvtárral. Ami azonban mégsem konkurensé, hanem inkább szövetségessé teszi a könyvtárakat és a világhálót, az nem más, mint az egymást kiegészítő funkció. Tényként állapíthatjuk meg, hogy az internet beférkőzött az emberek mindennapi életébe, így új, más jellegű igények láttak napvilágot. Ezekhez az új szükségletekhez kell alkalmazkodniuk a könyvtáraknak is.

A mai felgyorsult társadalom jellemző embertípusa a „homo informationicus”² az állandó tájékozódásra kényszerített ember, aki friss, gyors, kényelmes információszolgáltatást kíván. Az internet gazdagabb minden könyvtárnál, a gyűjtő és szolgáltató funkciók soha nem ismert bőségét valósítja meg³. A probléma azonban az, hogy a világhálón lévő tudásanyag rendezetlen, pontatlan, olykor nem hiteles forrásból származik. Itt kapcsolódik be a könyvtár, ami nagy segítségére van a tudásra szomjas emberiségnek abban, hogy segít megtalálni a világhálón a releváns információkat, segíti az olvasót az interneten való eligazodásban. Ebben rejlik a könyvtár új funkciója. A kölcsönösség úgy valósul meg, hogy az internet számos új szolgáltatást, valamint a már

¹ <http://krono.inaplo.hu/index.php/component/content/article/541> [2012. 03.22.]

² <http://www.bibl.u-szeged.hu/~drotos/informatikai-jegyzetek/h.html#p3> [2012. 03. 22.]

³ Ungváry R.- Vajda E. 14.p.

meglévő szolgáltatások korszerűsítését teszi lehetővé a könyvtár számára, lehetőséget nyújtva ezáltal új olvasók becsalogatására.

Szakedolgozatomnak a „Könyvtár 2.0 – Új trend a könyvtárak interneten való megjelenésében” témát választottam, mert úgy vélem a fent említett okok miatt ez napjainkban nagyon aktuális, hiszen a könyvtárak olvasóhiánnyal küzdenek, erre pedig az internet nyújtotta könyvtári szolgáltatások megoldást jelenthetnek. A témaválasztás szempontja volt még az is, hogy a két legkedveltebb téma együtt van jelen, nevezetesen a könyvtár és az informatika. Dolgozatom első részében a web 2.0-val, annak hátterével, majd a könyvtár 2.0-val, könyvtár 2.0-ás alkalmazásokkal, azok hazai könyvtárakba való megjelenésével foglalkozom. Végül egy általam létrehozott könyvtári blog segítségével szemléltetem a szolgáltatásokat.

1. Mi a web 2.0?

Manapság a világhálón böngészve lépten-nyomon találkozunk a web 2.0 kifejezéssel, de vajon tudjuk-e mit is jelent valójában? Annak ellenére, hogy ez a kifejezés már több éve beépült a szaknyelvbe, mégsem tudunk pontos definíciót meghatározni. A kérdés nagyon összetett, így inkább csak körülírni, jellemezni tudjuk ezt a kifejezést.

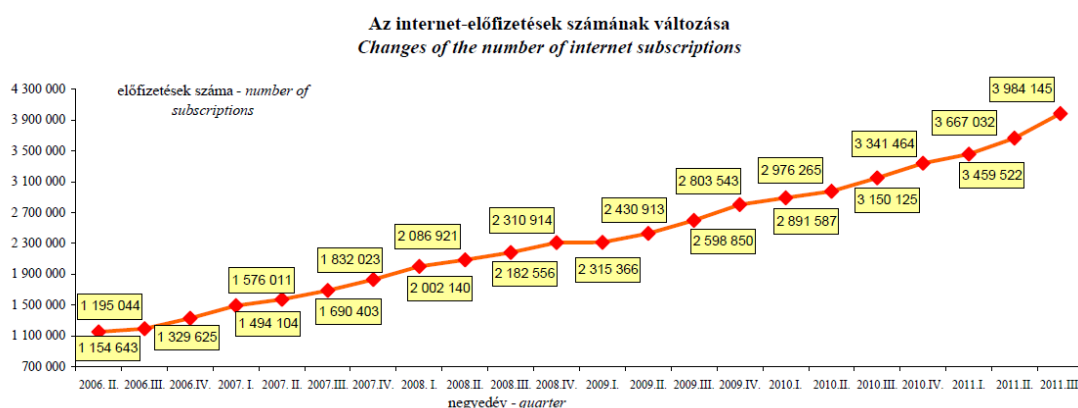
A web 2.0 fogalom megalkotója egy informatikai könyvkiadó gazdája, Tim O'Reilly, aki 2004-ben indított el egy újfajta webes felületekkel foglalkozó Web 2.0 konferenciasorozatot, amely a jelenség névadója is lett. A „webkettes” elmélet lényege, hogy a felhasználó nem csak nézegetni való oldalakat kap, hanem sokoldalúan, saját igényeinek megfelelően használható eszközöket.⁴ „A fogalom olyan második generációs internetes szolgáltatások gyűjtőneve, amelyek elsősorban a közösségre épülnek, azaz a felhasználók közösen készítik a tartalmat vagy megosztják egymás információit. Az viszont, hogy pontosan mit is jelent ez a web 2.0, elég nehezen körbeírható: a megszületése óta is vitatott tartalmú, de bizonyos körökben igen divatos fogalom egyszerre jelöl újfajta weboldalkat és szolgáltatásokat, a mögöttük álló technológiát, és azokat az attitűdöket, módszereket, amelyek mindehhez társulnak.” A web 2.0-ás honlap legfőbb ismérve, hogy tartalmát a felhasználók formálják, alakítják saját igényeik, véleményük szerint, a szolgáltató csak a keretet biztosítja mindehhez.⁵ Itt mindenkinek lehetősége nyílik újságírónak lenni és kifejteni álláspontját vagy akár saját témájú oldalt létrehozni. A weboldal tartalmában már nem az adatok mennyisége vagy

⁴http://www.bibl.u-szeged.hu/~vidaa/oktatas/ea/web2_070418.pdf [2012.03.22.]

⁵<http://krono.inaplo.hu/index.php/component/content/article/541> [2012. 03.22.]

milyenessége dominál, sokkal inkább azok naprakész jellege, a megoszthatóság, a formálhatóság, a véleményezhetőség és szerkeszthetőség. A felhasználó számára inspiráló lehet, hogy bármikor hozzátehet valami újat a tartalomhoz, ezáltal magának érezheti a weboldalt, aktívan részt vehet annak kialakításában. A website-ok egyirányúsága megszűnt, pontosabban idejét múlta, hiszen egy mai, modern weboldal nem engedheti meg magának, hogy nem biztosít felületet a visszacsatolásra. Gondoljunk például egy könyvtár honlapjára, ahol az olvasók megbeszélhetik egy fórum keretein belül az adott könyv tartalmát, jellemzőit, használhatóságát, vagy egész egyszerűen megosztják élményeiket egymással. Ugyanezt olvasva az könyvtár is számos információt szerez saját tevékenységével kapcsolatban.

A web 2.0 térnyerése az internet háztartásokba való betörésével vált lehetségessé. Azáltal, hogy egyre több ember kezdte el beépíteni az életébe a világháló adta lehetőségeket, egyre több igény került felszínre. A KSH 2011 III. negyedéves adatai szerint, közel 4 millió internet-előfizetés volt hazánkban. Ez a dinamikus fejlődés a szolgáltatók közti technológiai- és árszervezésnek köszönhető.⁶

1. ábra

A fejlesztők célja az volt, hogy minél több alkalmazás legyen elérhető az világhálón keresztül, ezáltal elszakadjon az internetezés az otthoni számítógéptől. Személyes tartalmainkat már bárhol is el tudjuk érni, hiszen alkalmazásaink nem géphez vannak kötve. Saját számítógépünket nem kell programok telepítésével terhelnünk, ezeket egyszerűen elérhetjük az interneten keresztül. A web 2.0-as alkalmazások lehetőséget biztosítanak arra, hogy az internet tartalmát mindenki saját ízlésének megfelelően szűkítse le. Felhasználói szempontból ez azért nagyon népszerű lehetőség, mert a világháló nyújtotta hatalmas információtömegből nem könnyű kiválasztani és eljutni a

⁶<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/tav/tav21109.pdf> 2012.03.22 [2012.03.22.]

bennünket érdeklő oldalakhoz, illetve az elérhető tartalom nagy része nem hordoz számunkra releváns információt.

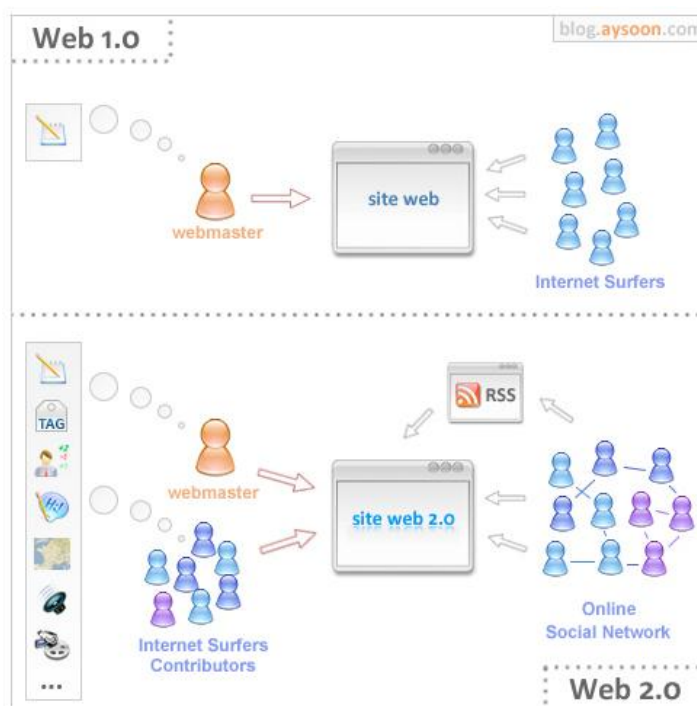
2.1 Web 1.0 ↔ Web 2.0 összehasonlítása

A web 1.0 kifejezést a mára már elavult, korszerűtlen, statikus weboldalak leírására használhatjuk. A fogalom nem önállóan jött létre, inkább csak a web 2.0 meghatározás léte teszi indokolttá. A web 1.0 időben körülbelül az 1990-es évek végére tehető, míg a „webkettes” filozófia mintegy 10 évvel később kezdte meg behálózni az internetet.

A web 1.0 és a web 2.0 közti különbséget egy hagyományos film és egy 3 dimenziós film közti különbséghez tudnám hasonlítani. A hagyományos 2D-s filmet mindenki „csak” nézi ugyanúgy, mint egy statikus web 1.0-s honlapot, míg a 3D-s filmbe bele tudjuk magunkat képzelni, hiszen egy szemüveget feltéve a szereplők közt érezhetjük magunkat, hasonlóképpen a „webkettes” oldalhoz, ahol egy regisztráció után, máris

szerkeszthetem a tartalmat.

A második ábra igen jól jelképezi, hogy a web 1.0 esetében „egy a többhöz” kapcsolatról van szó, hiszen az oldal tartalmát a szolgáltató tölti fel, amit a kliens oldalról több felhasználó olvas. Web 2.0 esetében azonban „több a többhöz” kapcsolatról beszélhetünk, hiszen az magát a keretet illetve az adott témát biztosítja a „webmester” de a

2.ábra

tartalmat a felhasználók töltik fel hozzászólásaikkal, jelöléseikkel.⁷

Fontos különbség az is, hogy egy hagyományos weboldal szerkesztéséhez bizony magas szintű programozói tudás volt szükséges, míg egy web 2.0 oldal az előre elkészített és letölthető alkalmazásoknak köszönhetően bárki létre tud hozni anélkül,

⁷ <http://ibrahimas3ad.wikispaces.com/The+Difference+between+Web+2.0+and+Web+1.0> [2012.03. 22.]

hogy nagy tárhelyet foglaló programokat telepítene a számítógépére. Ma már egyszerűen, interneten használható programok nyújtanak lehetőséget bárki számára, hogy saját tartalmú weboldalt hozzon létre. A web 2.0-ás oldalnál már nem a vizuális élmény számít a legfontosabbnak, inkább a tartalomra helyeződik a hangsúly.

Lényeges változás a web 1.0-ás és web 2.0-ás oldalak közt a licencekre vonatkozó fordulat. A „webkettő” lényegi tulajdonsága a tartalmak széleskörű publikálási lehetősége, valamint a számos alkalmazás szabad beágyazása. Mindezt gátolják a szerzői jogi előírások, ezért ennek kiküszöbölésére kezd kialakulni az OSC (Open Search Culture), amely lehetővé teszi a lehető legtöbb forráskód, modul, alkalmazás szabad felhasználását. A másik legelterjedtebb szellemi munkára vonatkozó licence a CC, azaz a Creative Commons, amelyben a „*Minden jog fenntartva*” meghatározás „*Néhány jog fenntartva*” meghatározásra változik. Ez az jelenti, hogy az alkotó meghatározhatja a munkájával kapcsolatos felhasználói engedélyeket, azaz rendelkezhet arról, hogy:

1. engedélyezze a művek nem kereskedelmi célú felhasználását,
2. megtiltsa vagy engedélyezze a kereskedelmi felhasználást
3. engedélyezze vagy megtiltsa az átdolgozást (fordítást, megzenésítést stb.),

fogalmazza meg Kis Gergely, a GKIE.NET Internetkutató és Tanácsadó Kft. igazgatója előadásában.⁸

A felhasználást illetően néhány feltételre azonban figyelnünk kell:

- fel kell tüntetni a készítő nevét
- fel kell tüntetni a készítő elérhetőségét⁹

A következő táblázatban további különbségeket láthatunk kulcsszavakban, továbbá összefoglalom a fent említetteket:

⁸ Amberg E.: 3-8 p.

⁹<http://web20.capsule.hu/alaptulajdonsagok.htm#start> [2012. 03.25.]

Web 1.0	Web 2.0
egy az egyhez kapcsolat	több a többhöz kapcsolat
oldal létrehozásához programozó szükséges	oldal létrehozása bármely felhasználó számára lehetséges
Britannica Online (keresünk az katalógusban)	Wikipedia (magunk szerkeszthetünk tartalmat)
tartalomkezelő rendszerek	wiki- alapú megközelítések
személyes weboldalak	bloggolás (webnaplózás)
kattintás és domain név megadás	kulcsszavas keresés optimalizálás
publikálás	hozzáférés, részvétel
fontos a külső megjelenés	inkább a tartalomra helyeződik a hangsúly
beragadt / statikus tartalom	dinamikus tartalom
hardver erőforrások a fontosak	tartalom a fontos
az értéket a fejlesztők adják	a felhasználók is adnak hozzá értéket
célzott felhasználókörök	hálózatba szerveződött használok
„Minden jog fenntartva”	„Csak bizonyos jogok fenntartva”
hosszú fejlesztési / bővítési ciklus	folyamatos karbantartás
szoros kapcsolat architektúrák	laza kapcsolat architektúra
a szoftvert PC- re írják	a szoftver minden web által támogatott eszközön működik
teljes oldal újratöltése kattintásra → hosszú várakozási idő	csak adott rész betöltése kattintásra → várakozási idő lecsökkenése

2.2. Technikai háttér - AJAX

A web 2.0 technológiája igen kiterjedt. Találkozhatunk szerver – és kliens oldali alkalmazásokkal egyaránt, de szükség van a böngészőnkön felugró pluginek telepítésére is, ha egy „webkettes” oldalt szeretnénk megfelelően használni.¹⁰

A legtöbb web 2.0-ás oldal technikai háttérében az AJAX (Asynchronous JavaScript and XML)¹¹ áll. Ez nem egy úgy technika, hanem a már meglévő eljárások egybehangolásaként létrejött webfejlesztési módszer, amely magába foglalja a következőket:

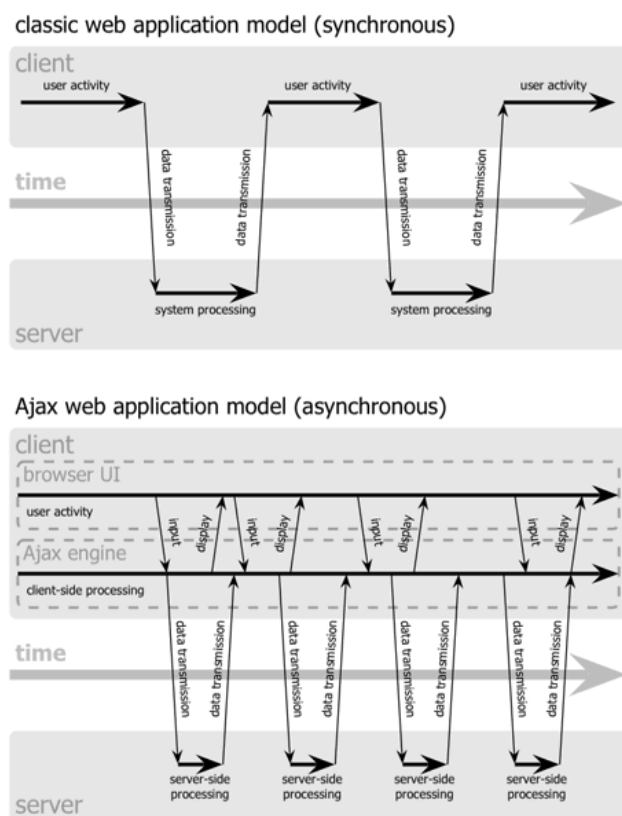
- „Szabványos megjelenítés XHTML és CSS segítségével
- Dinamikus megjelenítés és interakció DOM segítségével

¹⁰ <http://web20.capsule.hu/technologia.htm#start> [2012. 03.25.]

¹¹ <http://krono.inaplo.hu/index.php/component/content/article/541> [2012. 03.25.]

- Információcsere és -változtatás XML és XSLT használatával
- Aszinkron információszolgáltatás XMLHttpRequest kérésekkel (XMLHttpRequests)
- Végül pedig mindezeket összeköti a JavaScript „¹²

Az AJAX technológia lényege abban rejlik, hogy „a weblap kis mennyiségű adatot cserél a szerverrel a háttérben, így a lapot nem kell újratölteni minden egyes alkalommal, amikor a felhasználó módosít valamit”.¹³ Ennek köszönhetően jelentősen felgyorsul az oldal betöltésének ideje, illetve lecsökkennek várakozási idők, amikor az oldal csak bizonyos tartalmát változtatjuk meg. Hogy hogyan is valósítható ez meg? A hagyományos web alkalmazás esetében, amikor a felhasználó valamilyen módosítást, tartalomváltást akar létrehozni az oldalon, akkor egy HTTP (HyperText Transfer Protocol) kérés indul el a szerver irányába. Amíg a szerver a háttérben eleget tesz a

3.ábra

lehetővé, hogy a felhasználó ne érzékeljen semmit a háttérben futó „munkálatokról”. A 3. ábra felső részében láthatjuk a hagyományos

kérésnek és elvégzi a megfelelő műveleteket, addig a felhasználó a kliens gépnél ülve vár. Bizony sok esetben ez a várakozás igen hosszú nyúlik. Ezzel szemben az AJAX alkalmazást használó weblap úgy csökkenti le a várakozási időt, hogy beépít a kommunikációba egy plusz szintet, a kliens és a szerver közé, ami az úgynevezett „ajax motor”. Az „Ajax motor” nemcsak a szerverrel tartja a kapcsolatot, hanem a felhasználóval is egyszerre - pontosabban a kliens géppel – azaz felel a megjelenítésért. Ez teszi

¹² <http://krono.inaplo.hu/index.php/component/content/article/541> [2012. 03.25.]

¹³ <http://krono.inaplo.hu/index.php/component/content/article/541> [2012. 03.25.]

technológiával futó honlapokon zajló tevékenységeket, az alsó részben pedig az Ajax webfejlesztési technikát alkalmazó honlapokon lejátszódó eseményeket a kliens, az idő és a szerver oldaláról nézve.¹⁴

2. Long Tail jelenség

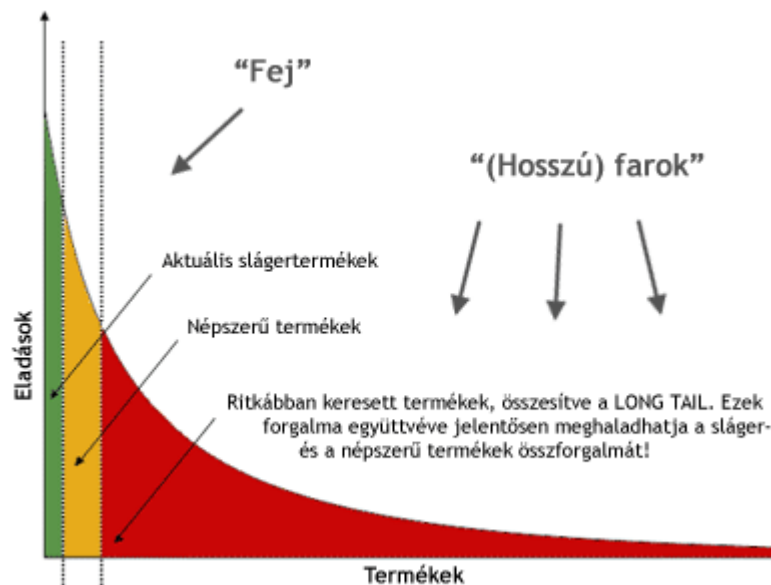
A web 2.0-val kapcsolatban mindenképp szót kell ejtenünk a „Long Tail” azaz „Hosszú Farok” jelenségről, amely meglehetősen átszabta a gazdasági helyzetet.

Maga a fogalom Cris Anderson nevéhez köthető, aki 2004-ben, a Wired magazin hasábjain megjelent „The Long Tail” című publikációjával hívta fel ezekre az új gazdasági folyamatokra a figyelmet. A publikáció a webkereskedelemmel foglalkozó cégek körében igen nagy port kavart. Ezt misem bizonyítja jobban, mint hogy 2007-ben ugyanezzel a címmel könyvet is jelentett meg, amelyet már magyar nyelven is olvashatunk. A Hosszú farok fogalmát találóan körülírja a következő kijelentés: „ahol a polcok véget érnek, ahol a klasszikus boltok alapterülete elfogy, ott kezdődik a Long Tail piaca!” Avagy...”A végtelen választék átírja az üzlet szabályait” - írja Chris Anderson könyvének borítóján.¹⁵

A „hosszú farok” elnevezés az adott cégek üzleti modelljének görbéjére vonatkozik, amelynek első része a „fej”, ahol az aktuális sláger termékek foglalnak helyet. Ezek azok a termékek, amelyből nincs sok fajta, de jelentős kereslet mutatkozik irántuk. A hátsó, „farok” részben pedig minimálisan keresett áruk helyezkednek el, amelyekből sok van, de kevésbé népszerűek, alig lehet őket értékesíteni.

¹⁴ <http://krono.inaplo.hu/index.php/component/content/article/541> [2012. 03.25.]

¹⁵ <http://krono.inaplo.hu/index.php/inter/inter-halozati-jelensegek/565-the-long-tail-a-web2-uezleti-modellje> [2012.03.27.]

4.ábra

A szakirodalom ezt a grafikont, egy a vízszintes tengelyen fekvő, balra néző, fejét magasra tartó kígyóhoz hasonlítja.

Anderson szerint a kereskedelem és a kultúra (könyvek, zene, videó, televízió, újságok területe) jövője nem a sikertermékekben rejlik, hanem az egyedi árukban, amelyek önmagukban nem tesznek ki jelentős részt a gazdaságban, sőt meg tudnák állni maradni a piaci versenyben, összességében viszont hatalmas mennyiséget képviselnek.¹⁶

A hagyományos kereskedelemben eddig nem érte meg olyan terméket tartani raktáron, amelyből keveset lehet értékesíteni, hiszen ez nagy többletköltséggel jár. A technikai vívmányaival mindez átalakul, hiszen főleg a digitalizálható termékeknél, amelyek sokszorosítása és fenntartása, vevőhöz való eljuttatása nem jár nagy költségekkel így lehetőség van arra, hogy „kivárjuk” amíg valaki érdeklődik termékünk iránt.

Mint már említettem a „Long Tail” az internetes kereskedelemmel foglalkozó cégek új üzleti modellje, melynek lényegét egy mondatban úgy lehetne megfogalmazni, hogy „sok kicsi sokra megy”. Számszerűsítve ezt az elvet, arra jutunk, hogy ha van például 100 termékünk, amelyekből csak havi egy eladásunk van akkor az 100

¹⁶<http://krono.inaplo.hu/index.php/inter/inter-halozati-jelensegek/565-the-long-tail-a-web2-uzleti-modellje> [2012.03.27.]

eladás/hó. Ha van 1 igen népszerű termékünk, amiből egy hónapba 100 darabot is el tudunk adni, az szintén 100 eladás/hó, tehát egyenlő bevételt tudunk produkálni.

Hogy miért is fontos mindez nekünk? Ugyanez az elv igaz lehet például egy könyvtár honlapjának, vagy egy a könyvtárral foglalkozó blognak a látogatottságát illetően. Annál többen nézik meg az adott oldalt, minél egyszerűbben lehet rátalálni az interneten. A „webkettő” jellemzői közt már említettem, hogy a keresés általában a keresőmotorokon keresztül zajlik kulcsszó segítségével. A „kígyó fejében” lévő slágertermék ebben az esetben a népszerű, egyszerű kulcsszavak halmaza, amelyet egy keresés során a legtöbb ember használ. Ekkor azonban a rengeteg találat közt igen nehéz jó helyezést elérni, míg egy ritkábban használt kulcsszóval, amely a „kígyó farkát” képezi, kevesebb találatot kapunk, tehát könnyebb jó helyen szerepelni a találati listán.

Tipikus „Long Tail” modell az Amazon.com, amely internetes könyváruházként indult, ma már szinte nincs olyan termék, amit ne forgalmazna. Sikerének titka, hogy már akkor a „hosszú farok” elv alapján működött, mikor még nem volt nevesítve. Nem alakított fizikailag is létező üzletet, kizárólag a weben volt fellelhető, így költségeit nagyban lefaragta, piacát kiszélesítette, hiszen a világ bármely pontjáról lehetett ügyfele.¹⁷

A „hosszú farok” A XXI. században azért meghatározó jelenség, mert a technika adta lehetőségek kihasználásával piaci verseny alakulhat ki. Ez természetesen a legnagyobb előnyt a „fogyasztóknak” jelenti, mert így a lehető legnagyobb választék áll rendelkezésre (kiszélesedett a „kígyó farka”) A vállalkozások szempontjából pedig azért nagyon fontos, mert így mindenki számára adva van a lehetőség, hiszen így képesek fennmaradni az egyszemélyes kisvállalkozások is, és bármelyik kis vállalkozás fel tudja venni a versenyt a több millió dolláros, multinacionális cégekkel. Mindez az internet megjelenésével vált lehetővé, amely által megszűntek a fizikai korlátok és kiszélesedett a potenciális ügyfelek köre. Jelentőségét bizonyítja az is, hogy ezt az üzleti modellt követi többek közt a már említett Amazon, de ide tartozik még a Google, és a Yahoo! is. A nagy hal megeszi a kicsit mottó itt már nem helytálló, ugyanis itt a gyors, a kreatív hal beelőzi a lassút igazság érvényesül.¹⁸

¹⁷<http://krono.inaplo.hu/index.php/inter/inter-halozati-jelensegek/565-the-long-tail-a-web2-uezleti-modellje> [2012.03.27.]

¹⁸<http://krono.inaplo.hu/index.php/inter/inter-halozati-jelensegek/565-the-long-tail-a-web2-uezleti-modellje> [2012.03.27.]

4. Könyvtár 2.0

Mint már arról korábban írtam az információs társadalom okozta felgyorsult életvitel és az internet térhódítása számos új igényt és szolgáltatást hívott életre. Ezek közé tartozik a könyvtár 2.0 modellje, amelyet neveznek még K2-nek is. Maga a fogalom a web 2.0 alapján alakult ki, annak könyvtárakra „húzott” változata. Nem új célt jelent a könyvtáraknak, hanem az alapvető célok elérésének új módszereit. Azokat a változásokat értjük alatta, ahogy a könyvtári szolgáltatások eljutnak a felhasználókhoz. Egy tárgyilagosabb meghatározás szerint „Interaktív, együttműködésen alapuló, multimédiás, webalapú technológiai alkalmazás, webalapú könyvtári szolgáltatásokhoz és gyűjteményekhez. Használó-központú virtuális közösség, melyben a könyvtár nem egyedül felelős a tartalom előállításáért.”¹⁹

„A Könyvtár 2.0 kifejezést először 2006-ban, Michael Casey használta blogján, a LibraryCrouch-on, mint a Business 2.0 és a Web 2.0 kifejezések melléktermékét.”²⁰ Filozófiájában megegyezik a „webkettes” felfogással, tehát a legnagyobb hangsúly a felhasználón van. Igyekszik az korábban passzív befogadót a könyvtár látogatót aktívvá tenni, bekapcsolni az intézmény életébe.

Miller már röviddel a blog bejegyzés után elkezdte vizsgálni, hogy hogyan is lehetne átültetni ezeket az új „webkettes” alkalmazásokat a könyvtári életbe, és felhívta a könyvtárosok figyelmét is erre az új jelenségre. Mannes egyik 2006-os cikkében meghatározta a webkettes könyvtár négy alappillérét:

1. felhasználó központú
2. multimédia jellegű
3. szociálisan nyitott
4. újító közösségi szemléletű²¹

Paszternák, Takács és Mikulás közös cikkében, amit a Könyvtári Intézet honlapján és a 3K-ban is olvashatunk, nyolc alapvető funkciót találunk a könyvtár 2.0-át illetően. Ők a Flickr.com-on található Library 2.0 meme map-re hivatkoznak. Ezek a következők:

1. „Közösség- és felhasználó-központúság;
2. Technikailag megfelelően kialakított környezet;

¹⁹ Paszternák Á., Takács D., Mikulás G.: 10-23 p.

²⁰ <http://krono.inaplo.hu/index.php/inter/weblibrary/85-koenyvtar-20-> [2012.03.27.]

²¹ Drótos L.: 350-353 p.

3. A felhasználó elérése a long-tail (elnyúló szakasz) által;
4. A tartalomhoz egynél több eszközön is hozzá lehet férni;
5. Tartalomközpontú szoftverek;
6. Állandó változás;
7. Web 2.0 alkalmazások és szolgáltatások használata;
8. Nyitott szabványok”²²

Nemcsak a könyvtáros szakma korszerűsítését jelenti a K2, hanem átalakulását is, hiszen ezeknek az új alkalmazásoknak a beépítése az információáramlásba a szakma megújulását jelenti.

Az eddig egyirányú kommunikációt felváltja a kétirányú információáramlás, ami felfogásbeli változtatást kíván. Hozzá kell szoknia a vezetőknek és a dolgozóknak ahhoz is, hogy az új szolgáltatások bevezetésével fennáll a hibázás lehetősége. Ezekre az esetleges hibákra a vezetőségnek nem büntetéssel, sokkal inkább támogató jelleggel kell reagálni. El kell fogadni, hogy mint az alkalmazottak mind a felhasználók aktívan részt vesznek a könyvtári környezet kialakításában.

Ládi László szerint újra kell gondolni a könyvtár fogalmát, hiszen ezt a könyvtárat már nem azok a tulajdonságok jellemzik, mint a hagyományos értelemben vett bibliotékát.²³ Talán ennek tudható be az is, hogy ma már a könyvtári funkciókat ellátó intézményeket inkább információs központoknak, a könyvtáros szerepét betöltő személyt pedig információ brókernek, vagy információs szakembernek szokták nevezni.

Hogy szükség van-e minderre? A válasz egyértelműen igen, hiszen ilyen mértékű környezeti változás szinte kényszeríti a könyvtárakat az megújulásra. Gondoljunk csak arra, hogy napjainkban egy bizonyos információ megtalálására hányfajta lehetőség áll rendelkezésre, illetve hogy az adott információt hányfajta módon van lehetőség a magunkévá tenni. A kényszer bizony ebben rejlik... ha a könyvtár nem alkalmazkodik környezetéhez, nem veszi fel ezt a villámgyors tempót bizony alapjaiban megkérdőjeleződik szükségessége. A legtöbb ember manapság bizony nem „pazarol” több órát arra, hogy beüljön egy olvasóterembe és kijegyzetelje a számára szükséges információkat, sokkal inkább jellemző az, hogy az interneten böngészve próbálja megtalálni azokat. Így van ezzel a korábban olvasóteremben ülő, jegyzetelő felhasználó is, aki szintén kényelmes, naprakész, friss, rendszerezett információt szeretne, a lehető

²²Paszternák Á., Takács D., Mikulás G.: 10-23 p.

²³Ládi L.: 16-29. p.

legbiztosabb forrásból, így elvárja a könyvtártól, hogy ilyen módon is a rendelkezésére álljon, más különben „kénytelen” új szolgáltató után nézni. Ezeket a veszélyeket látva bizony nem tehet mást a könyvtár, minthogy alkalmazza ezeket az eszközöket céljai elérése érdekében.

A 3K-ban olvasott cikk szerint a Könyvtár 2.0 lényegében egy „tendencia”.²⁴ Véleményem szerint talán ez a szó határozza meg legkevésbé mégis legjobban a K2 milyenségét. Tendencia szó szinonimáiként szokták használni az irányzat, trend, törekvés, vonulat szavakat. Nekem ezekről a szavakról egy „egy pontból kiinduló nyíl” jut eszembe, ha ábrázolnom kellene, én ezt rajtolnám. Adott pontból indul ki, tehát tudjuk honnan ered, mi hívta életre, miért szükséges a léte. Van iránya, tehát láthatjuk, hogy merre indult, hová tart, azt viszont hogy hol a vége nem tudjuk. Ugyanúgy, mint a K2-nél. Tudjuk, miért van szükség a változásra, tudjuk, hogy a technológiai lehetőségek leghatékonyabb kiaknázásának irányába alakul, el lehet mondani hol tartunk most, milyen alkalmazásokat, tevékenységeket értünk K2 alatt, de azt hogy melyik tevékenység lesz majd sikeres és melyik nem, vagy hogy mi vonzza majd igazán a felhasználót és mi nem azt előre nem tudhatjuk. Folyamatosan, újra és újra fel kell mérni az igényeket és alkalmazkodni hozzájuk, hiszen ez az egyetlen lehetőség a megmaradásra. Ládi László szerint a könyvtár = alkalmazkodó könyvtár, a könyvtáros = alkalmazkodó könyvtáros.²⁵ Arra sincs garancia, hogy ami az egyik helyen bevált és sikert aratott, az a másik helyen is népszerű lesz majd. A K2-es alkalmazások sikerét az olvasó fogja eldönteni azzal, hogy milyen mértékben használja azokat. A könyvtár feladata az, hogy mindenkor figyelemmel kísérje a felhasználói igényeket, és a legkisebb változásra is azonnal képes legyen reagálni.

4.1 Könyvtár 2.0 legfontosabb technikai eszközei, alkalmazásai

4.1.1 Blogok

A blog az interneten alapuló műfaj, amely napjainkra már meghatározó a világháló történetében. A kifejezés eredetileg a „weblog”, web+log (napló) szóból származik annak lerövidült alakja. A blogok nem rendelkeznek semmilyen megkötéssel, sem tartalmi sem formai szempontból. Bárki hozhat létre saját webnaplót, intézmény,

²⁴ Ládi L.: 16-29. p.

²⁵ Ládi L.: 16-29. p.

magánszemély, vagy akár csoport is, számos nyílt forráskódú, ingyenes és fizetős megoldás létezik erre.

Megadható a nyilvánosság foka is, lehet teljesen nyilvános illetve csak bizonyos csoport számára elérhető. A blogokban bejegyzések szerepelnek, amelyet a látogatók írnak be az adott témával kapcsolatban. Itt mindenkinek lehetősége van kifejezni véleményét akár hosszabb terjedelemben is. Általában a legfrissebb bejegyzés szerepel legelől, de természetesen ettől eltérő gyakorlat is alkalmazható.

A weblogolás népszerűségének egyik oka lehet személytelenség, azaz hogy a blogger - aki szerkeszti a webnaplót - kiléte titokban maradhat.

A könyvtárak kommunikációjában igen nagy szerepet tölthetnek be a blogok, amennyiben a könyvtár kihasználja a Könyvtár 2.0 e lehetőségét. Egy könyvtárnak természetesen többféle blogja is lehet. Érttem ezalatt például azt, hogy a dolgozók is létrehozhatnak egy saját oldalt, ahol egymás közt kifejtetik véleményüket a könyvtár életével kapcsolatban, vagy például a könyvtár igazgatója hoz létre egy web naplót, ahol a megosztja az intézménnyel kapcsolatos híreket, információkat, véleményeket gyűjt egy adott témával kapcsolatban stb. A blog tehát az intézményen belüli kommunikáció egyik leghatékonyabb eszköze is lehet. Ennek különösen a nagy létszámmal dolgozó intézményeknél van nagy szerepe, ahol nincs, vagy csak nehezen van lehetőségük a kollégáknak megbeszélni a munkával kapcsolatos témákat. Ha blogon keresztül a dolgozók tájékoztatva vannak a könyvtár dolgait illetően, akkor úgy érzik, számít a véleményük, ezáltal jobb munkahelyi légkör alakulhat ki, kevesebb a bizonytalanság, amely jó irányba befolyásolja az intézmény megítélését, hiszen egy jókedvű, mosolygó, segítőkész könyvtáros pozitív élményt hagy a felhasználóban.

Az intézményen belüli kommunikációt természetesen kibővíthetjük a szakmán belüli kommunikációra is, gondoljunk csak a "klog-ra" könyvtáros szakma egyik blogjára. Egy, a 3K-ban található cikk szerint a chat a rövidtávú kommunikáció eszköze, a blog a középtávú-, az e-mail pedig a hosszú távú üzenetváltás megtestesítője. A cikk szerint a blog műfaj nyugaton már visszaszorította a levelezőlistákat, amelyeket mára csak a komolyabb szakmai beszélgetésekre használnak.²⁶

A bloggal nagyon egyszerűen tudjuk kezelni és szűrni az információkat, egyszerűen csak az érdeklődésnek megfelelő témájú oldal választunk.

²⁶ Paszternák Á., Takács D., Mikulás G.: 10-23 p.

Egy könyvtáros blog témái lehetnek például:

- adott könyvtárral kapcsolatos hírek, információk, rendezvények stb.
- eligazodást segítő, oktató jellegű témák
- könyvtáros szakmával kapcsolatos általános trendek
- aktuális törvényi szabályozás megvitatására irányuló téma
- szakmai rendezvények megvitatása stb.

4.1.2 Wikik

A wikik közösen szerkesztett enciklopédiák. Paszternák, Takács és Mikulás szerint ezek alapvető szerepet tölthetnek be a nem profit orientált információszolgáltató intézményeknél. A wiki kifejezés magára az elvre utal, azaz arra, hogy bárki létrehozhatja vagy szerkesztheti az adott oldalt. Pont ebből adódóan a sokan megbízhatatlannak, pontatlannak tartják az itt fellelhető információkat. A gyakorlat azonban azt mutatja, hogy az oldal „öntisztul”, azaz a téves adatokat a rövid időn belül kijavítja valaki más.²⁷ Ami ezt alátámasztja, az a maga az oldal létezése, hiszen ha a fellelhető információk rosszak lennének, az oldal egy bizonyos idő elteltével elavulna, mert nem használná az emberek többsége, tartalma így nem frissülne. Napjaink legnagyobb és legismertebb wikije a Wikipedia, amelynek létezik magyar és még sok más nyelvű rendszere is. A Wikipedia jól használhatóságának egyik oka, hogy az oldalak pókháló szerűen össze vannak fűzve, tehát minden szócikk átvezet egy másik szócikkre, amely még további oldalakkal van összefűzve és így tovább.

Véleményem szerint az ilyen jellegű oldalak nagyon hasznosak az általános, mindennapi élethez szükséges információk megszerzésében, viszont a szaktájékozódáshoz nem a legjobb eszköz. Ha azonban a szócikkek végén található forrást - amelyből számos információt kapunk a leírt tartalom minőségét illetően – megfelelően találjuk, természetesen szolgálhatnak az ilyen jellegű oldalak is a tájékoztatás alapjául. Megállapításon természetesen általános jellegű, nem törvényszerű.

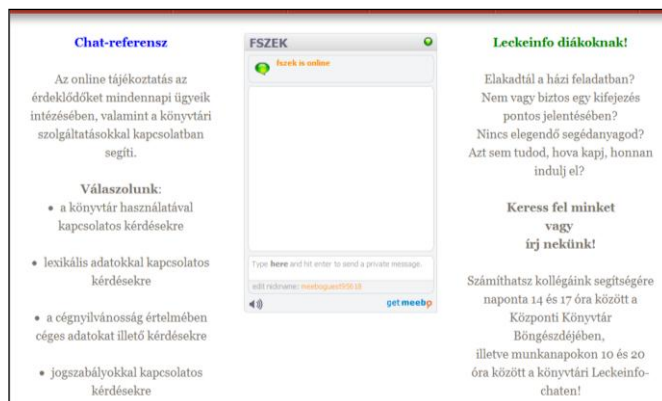
A könyvtáros szakma egyik legfőbb feladatai közé tartozik a tájékoztatás, az információszolgáltatás. Ennek alapfeltétele, hogy a könyvtáros kizárólag olyan forrásokat vehet igénybe az információszerzés alapjaként, amelyek biztos tartalommal rendelkeznek. Talán ennek tudható be az a tény, hogy a magyar Wikipédiában az információ- és könyvtártudomány szócikk alatt található információmennyiség nagyon kevés, és igen hiányos is egyben. Bár forrásait tekintve megbízható az eddig feltöltött tartalom, mégsem lehet nagy segítségére az ebben témában kutakodóknak.²⁸

²⁷ Paszternák Á., Takács D., Mikulás G.: 10-23 p.

²⁸ <http://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6nyvt%C3%A1rtudom%C3%A1ny> [2012.03.27.]

Referenzs azonnali üzenetküldés

A K2 egyik alapvető célja, hogy a könyvtárat a közösségi élet egyik színterévé építse ki. Az ehhez vezető utak közül az egyik az, hogy tompítsa a kommunikáció hivatalos kereteit. Gondoljunk csak arra, hogy egy hivatalos levél megírása bizony nem mindenkinek megy olyan könnyen, hiszen vannak meghatározott szabályai, ezáltal nagyobb odafigyelést igényel. Ezt a nehézséget szeretné leküzdeni a könyvtár azzal a lehetőséggel, hogy kommunikációs csatornáit kiszélesíti az informális eszközökre is. Ezek a csatornák közül a legnépszerűbb a skype, a chat, és az msn szolgáltatás. Ezek használatával a tájékoztató könyvtáros és felhasználó között szinkron beszélgetés jön létre. Lehetőség van fájlok, adatok megosztására egymás között, vagy képernyőkép készítésére. Ha a videotelefonálást választjuk, élő képet látunk a beszélgetés közben a másik félről, ami még hozzájárul a kötöttségek nélküli beszélgetés kialakulásához. Ez az a kommunikációs módszer, ami legkevésbé tér el a személyes találkozótól. Ma már a chat, a beszélgetés, a videohívás funkció a legtöbb e-mail levelező rendszer funkciója is egyben, ilyen például a gmail csevegés funkciója. Az 5. ábrán a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Chat-referenz ablaka látható. Két oldalt tájékoztatást kapunk a szolgáltatásról, hogy milyen jellegű kérdésekre válaszolnak, középen pedig a chat ablakot láthatjuk „FSZEK is online” azaz a FSZEK elérhető felirattal, ami azt jelzi, hogy egy könyvtáros várja a kérdéseket.

5.ábra

4.1.3 Közösségi hálók

Napjaink talán legnépszerűbb „webkettes” alkalmazásai a közösségi hálók. Ezek közül a legelterjedtebb a Facebook, az iWiW, MyVip és a MySpace. Emellett létezik még számos ilyen alkalmazás, azok azonban nem érték el az elődeik sikerét.

4.1.4.1 iWiW – MyVip – Facebook

Az előbb felsorolt hálózatok közül Magyarországon az iWiW volt a legelső, amely nagy népszerűsége tett szert. Ez talán annak tudható be, hogy kialakítása egy magyar web fejlesztő Várady Zsolt nevéhez köthető. 2002-ben az iWiW kezdetekor, csak egy név nélküli oldal volt, amelyen a fejlesztő ismerősei regisztrálhatták magukat majd a később regisztráltak adatai közt keresgélhettek. Néhány hét elteltével azonban jelentősen megugrott a felhasználók száma, és ez az évek múlásával sem változott. Ez a hirtelen jött siker túl nagy kihívás elé állította a fejlesztőt, így 2006-ban a T-Online megvásárolta a iWiW Kft.-t és a hozzá tartozó felhasználói jogot.²⁹

Az iWiW és lényegében az összes közösségi oldal lényege az ismerősök kapcsolathálózatának kezelése. Kezdetben az iWiW-re csak meghívóval, név, e-mail cím, tartózkodási hely és még néhány nem kötelezően megadható adat kitöltésével lehetett regisztrálni, mára már mindehhez nem szükséges meghívó sem.

Csaknem 4 éve telt el mire megjelent a piacon a MyVip.³⁰ Saját meglátásom és tapasztalatom szerint ez a két oldal még képes volt egymás mellett, párhuzamosan körülbelül ugyanolyan népszerűséggel működni.

Az iWiW sikerét valamelyest megtörte egy másik konkurencia betörése a piacra, nevezetesen a Facebook, amely 2004-ben kezdte meg működését.³¹ Népszerűségét misem bizonyítja jobban, 2008-ban már számos másik mellett a magyar nyelvű változata is elkészült. Természetesen már indulásától kezdve lehetséges volt bárki számára a regisztráció, de nyelvében még csak egynyelvű, angol volt. Mostanra a Facebook a világ legnagyobb szociális hálózatává fejlődött.

²⁹ <http://iwiw.hu/paletta/iwiw-tortenete> [2012.03.28.]

³⁰ <http://www.generalmedia.hu/site.php?iname=myvip.com&lang=hu> [2012.03.28.]

³¹ <http://www.facebook.com/facebook> [2012.03.28.]

Az oldalak együttes tulajdonsága a közösség építés, hiszen itt lehetőségünk van csatlakozni bármely csoporthoz vagy személyhez. A könyvtár 2.0-ás alkalmazások közül véleményem szerint az egyik legfontosabb, hiszen itt lehetőségünk van sokkal közvetlenebb kapcsolat kiépítésére a felhasználókkal.

Ezek az oldalak keretet biztosítanak kép, hang, video, link és természetesen szöveg megosztására, ezáltal a könyvtár egyszerű és igen hatékony PR tevékenységet is tud végezni. Lehetőségünk van úgynevezett eseményeket létrehozni, ami szintén nagyon hasznos szolgáltatás lehet a könyvtárak számára. Például a könyvtár PR felelőse létrehozza egy „eseményként” a könyvtár legközelebbi programját, és meghívja erre a könyvtár összes ismerősét, ami akár több száz személy is lehet. Ennek a megoldásnak nincs költsége, és igen hatékonyan működik. Összehasonlítva például egy szórólappal, amit ki kell nyomtatni, szét kell osztani az emberek közt, akik nem biztos, hogy az adott program célcsoportjába tartoznak. Egy szórólapnál előfordulhat, hogy elveszik, így esetleg elfelejtődik az egész esemény, míg például egy iWiW vagy egy Facebook eseményt bármikor vissza tudunk keresni a profilunkon.

Véleményem szerint ez egy olyan Web 2.0-es lehetőség a könyvtárak számára, amelyet nagyon fontos kihasználni, hiszen a lehető legkevesebb ráfordítással igen nagy eredményeket tudunk elérni vele.

4.1.4 RSS-es linkgyűjtő közösségek

Az RSS az angol Really Simple Syndication kifejezés rövidítése, amely magyar fordításban nagyon egyszerű hírmegosztásnak olvasható. Lényegében ez egy olyan lehetőséget jelent, ahol a számunkra legkedveltebb weboldalak híreit egyszerre, egy felületen tudjuk megtekinteni. Az RSS szolgáltatás használatával elkerülhető, hogy naponta többször végig kelljen néznünk ugyanazt a weboldalt, mert az RSS-olvasó azonnal értesít, ha a megadott oldalakon tartalmi frissítés történt. Az RSS alkalmazásban előre be kell állítani a megtekinteni kívánt weboldalakat, és a későbbiekben ezekről kapjuk a friss híreket. Azokon a website-okon ahol biztosítva van ez a lehetőség, általában a fenti ikon jelenik meg, de előfordulhat még ikon is. Az interneten számos ingyenes RSS-reader használható. Íme néhány példa:

- Google Olvasó (Google Reader)
- FeedReader
- FeedDemon

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár már él az RSS adta lehetőségekkel, és így még kényelmesebbé és egyszerűbbé teszi felhasználói számára a könyvtár életével kapcsolatos információszerzést. Már a kezdőlapról látható az RSS-t jelző ikont, amelyre kattintva találunk egy rövid, de nagyon egyértelmű és mindenki számára érthető leírást erről a szolgáltatásról, valamint megtaláljuk az alábbi négy választható rovatot és azok linkjeit:

- Hírek → <http://www.fszek.hu/rss/hirek>
- Rendezvények → <http://www.fszek.hu/rss/rendezvenyek>
- Kiállítások → <http://www.fszek.hu/rss/kiallitasok>
- Játsszunk! → <http://www.fszek.hu/rss/jatsszunk>³²

Mint ezt a szolgáltatást aktívan használó állíthatom, hogy ez egy nagyon hasznos alkalmazás, ami igen megkönnyíti a tájékozódást.

4.1.6 Tagelés, azaz címkézés

A tag a tartalom jelölésére szolgáló címke, amellyel a felhasználóknak lehetősége van megjelölni egy adott tartalmat. A címkézés nagyon kézenfekvő lehet adatbázis építés szempontjából, hiszen a könyvtáros rengeteg hasznos információval találkozik munkája során. Amíg eljut a számára releváns információhoz, addig számos olyan cikket, adatbázist, könyvet, gyűjteményt stb. talál, amelyben értékes tudásanyag van, és később még használható más témában. Ha ezeket megjelöli egy tag-gel akkor máris hozzátett valamit egy közös adatbázishoz, mert ezeket akár ő akár más fel tud használni. A címke gyűjtésére hivatott eszközök közül a legismertebb a del.icio.us. Ezen az oldalon találjuk meg a FSZEK címkéit is.³³

Az egyik szakirodalom, amit ehhez a témához felhasználtam a következő példát hozza annak bizonyítására, hogy milyen hasznos is lehet a címkézés. Egy egyetemi, főiskolai vagy akár középiskolai tanár a könyvtár OPAC-jában lévő dokumentumokat címkével lát el, amellyel saját diákjai munkáját segítheti. Gondoljunk ez alatt arra, hogy így a tanárnak lehetősége van megjelölni a tantárgyához szükséges szakirodalmakat vagy például a vizsga sikeres megtételéhez szükséges dokumentumokat.³⁴ Ennek

³² <http://www.fszek.hu/rss> [2012.03.28.]

³³ <http://delicious.com/fszekeu> [2012-04-15]

³⁴ Paszternák Á., Takács D., Mikulás G.: 10-23 p.

köszönhetően lehetséges az is, hogy a megadott címkére kereső diák az összes ide tartozó dokumentumot eredményül kapja, így ez nagyon leegyszerűsíti a helyzetét.

Ezt a módszert használva az előbb említetten túl nagyon könnyűvé válhat még például egy bibliográfia elkészítésére. Ez feladata lehet egy könyvtárosnak és egy felhasználónak is, így mindkettő munkáját segíti. Keresést indítunk az adott címkére kattintva egy könyvtár OPAC-ján belül, és eredményként megkapjuk az összes olyan dokumentumot, amelyet ezzel a címkével jelöltek meg, így már csak ezek közül kell kiválasztanunk a számunkra legjobb találatokat. Nagyon nagy segítség ez, hiszen így nem a könyvtár összes dokumentumából kell keresgelnünk.

Lehetőség van az adott dokumentumcsoportok összekapcsolására is. Ha például készítünk egy tag-et a dokumentum típusára, a kiadásának évére, vagy a nyelvére vonatkozóan, akkor újabb dokumentumcsoportok között tudunk válogatni.

4.1.7 Google CSE – egyéni keresőmotor

A CSE a Custom Search Engine – személyre szabott keresőmotor rövidítése, amely technológiával lehetővé válik, hogy a meghatározott oldalak tartalmát tegyük kereshetővé.³⁵ Lehetséges az is, hogy saját oldalunk meghatározott részein belül keressünk. A profitorientált vállalkozások esetében ez azért nagyon előnyös keresési módszer, mert így nem kell attól tartani, hogy a felhasználók elhagyják a webhelyet. Ez főleg akkor lehetséges, ha a keresési eredményeket a saját oldalunkon jelenítjük meg. Az egyéni kereső elhelyezése a könyvtár weboldalán nem igényel komoly szaktudás, hiszen egy kész HTML kódot kapunk a Google-től, amit csak be kell illeszteni a kívánt helyre.

Az egyéni keresőmotor speciális funkciójaként lehetőségünk van a már korábban említett tag-elésre, azaz címkézésre, amelyeket a webhelyekre alkalmazhatunk. Ha egy felhasználó a linkek felett található címkék egyikére kattint, akkor az ezzel a címkével ellátott találatok elsőbbséget élveznek a többi találattal szemben, és ezek kerülnek előre.³⁶ Lehetőségünk van weboldalak kizárására is találati listából. Ha könyvtári környezetben használjuk az egyéni keresőmotort, akkor a kizárandó oldalak közé

³⁵ Paszternák Á., Takács D., Mikulás G.: 10-23 p.

³⁶ <https://support.google.com/adsense/bin/answer.py?hl=hu&answer=60638&topic=24834&ctx=topic>
[2012.04.03.]

sorolhatjuk például a nem hiteles forrásnak számító oldalakat. Vállalkozások esetében megadható a kizárt oldalak közé például a konkurens cég webhelye is.

Ez azért nagyon előnyös a könyvtári szférában, mert így például a Google egész világhálós keresése helyett csak a számunkra „megbízható” oldalak tartalmából kell merítenünk, így nem kell olyan találatok közt böngészni, amelyek biztosan nem jelentenek eredményt számunkra. A keresési motor személyre szabásakor beállíthatunk szűkítő feltételeket is, illetve kereséseinkkor használhatjuk a már ismert boolean operátorokat.

4.1.8 Saját és közös virtuális könyvespolcok

A „webkettes” szolgáltatások egyike a virtuális könyvespolc, mely szintén a könyvtári szolgáltatásokat egészíti ki a világháló segítségével. Használatával bárki egy csokorba gyűjtheti a számára legkedvesebb könyveket, értékelheti, kommentálhatja, megjegyzéseket fűzhet hozzá, esetleg ajánlhatja másoknak azokat. Mindezek lehetőséget nyújtanak arra, hogy magunkhoz hasonló érdeklődési körű, ízlésű felhasználókkal osszuk meg élményeinket az olvasmánnyal kapcsolatban. Természetesen előfordulhat az is, hogy építő jellegű szakmai vita alakuljon ki egy-egy dokumentummal kapcsolatban.

Az egyik legismertebb ilyen jellegű weboldal a LibraryThing, saját meghatározása szerint a könyvszeretők közösségi hálója.³⁷ Lehetőség van csoportosítani, címkézni a könyveket, új könyveket is találhatunk. Az alkalmazás 200 rekord tárolásáig ingyenes.

Az oldal több nyelven elérhető, többek között magyarul is.

Számos kiegészítő szerepe mellett kínálja még a saját blogba ágyazás lehetőségét is. Ingyenesen közzétett kód segíti a bloggert, hogy az oldalsáv moduljai közé felvegye a LibraryThing modulját is, és itt tájékoztassa olvasóit az éppen aktuális kedvencéről, ajánlja azt másoknak így buzdítva mindenkit az olvasásra.

Az oldal összeköttetésben áll többek között az Amazon.com internetes internetes áruházal, amelynek adatbázisában azonnal kereshet a felhasználó.

Az oldalon működik a „*LibraryThing for libraries*” szolgáltatás, amellyel az oldal szolgáltatásait az OPAC-okkal hangolják össze. Az OPAC-ban keresve címkézhetjük a

³⁷ <http://hu.librarything.com/?highload=1> [2012.03.28.]

találatokat, megjegyzést fűzhetünk hozzá, hasonlókat böngészhetünk és címkék szerinti keresésre is van lehetőségünk.³⁸

4.1.9 Tartalommegosztó oldalak, fájlcsereprogramok

A tartalommegosztás a web 2.0-ás szolgáltatások közül talán a legnépszerűbb. A fogalom alatt képek, hangok, videók közzétételét, azok kommentelését értjük. Ez a tevékenység gyakran súrolja az illegalitás határait, sokszor lehet hallani ezzel a témával kapcsolatban a szerzői jog megsértéséről. Ennek ellenére a szolgáltatás egyre népszerűbb, egyre kifinomultabb és mindenekelőtt a folyamatos fejlesztéseknek köszönhetően egyre felhasználóbarátabb. Magyarországon a videomegosztók közül a YouTube, az Indavideo, és a Videa a legismertebb, a képmegosztók élén a Flickr áll.

A tartalommegosztás forradalmi változást jelent az internet előtt dolgozóknak, akik csoportmunka keretein belül könnyedén meg tudják osztani egymással dokumentumaikat, rajzaikat, képeiket stb. Ugyanez az alkalmazás természetesen segítheti az iskolai, szabadidős, baráti csoportokat is sokféle feladat elvégzésében.

A tartalommegosztás népszerűsége egy újabb probléma megoldására kényszeríti a könyvtárakat. Mint már említettem, a technika fejlődésével átalakult a könyvtárhasználat, tehát egyre kevesebb olvasó megy el csak azért a könyvtárba, hogy információhoz jusson, helyette inkább a folyamatosan növekvő, digitálisan elérhető tartalom közt keres. Ezek a tartalmak megtalálhatók az interneten és az olvasó használja is ezeket, attól függetlenül, hogy védi-e az adott tartalmat a szerzői jog vagy nem. Mivel a könyvtár közintézményként nem tud és természetesen nem is akar kibújni a szerzői jogi törvény alól, így hatalmas hátrányban van a nem hivatalos szféra által feltöltött dokumentumok kínálatával szemben.

Ennek a korántsem kis problémának a megoldása véleményem szerint mindenkinek együttes érdeke lenne, így államilag szabályozott megoldás bevezetésére lenne szükség. A felhasználók szívesebben olvasnának törvényesen elérhető tartalmat, amelyet nyugodt szívvel le lehet tölteni, vagy esetleg hivatkozni lehet rá, mintsem esetleg több részletben, rossz minőségben elérhető tartalmak közt böngésszenek.

A könyvtárak szempontjából is pozitív változás lenne, ha ugyanolyan feltételekkel vehetnék fel a versenyt a többi információszoftárral, hiszen így nagyobb eséllyel fordulnának az olvasók a könyvtári tartalmakhoz. Sőt a könyvtár esetében előnyt

³⁸ Paszternák Á., Takács D., Mikulás G.: 10-23 p.

jelentene, hogy a tájékoztató könyvtáros, aki még segítségére is lehet az olvasónak az adott tartalommal kapcsolatban, az olvasó pedig ugyanabból a dokumentum válogat, mint például a neten.

A jogtulajdonosnak pedig biztosak lehetnének abban, hogy műveik célhoz értek, tehát sokkal több ember szerezhette tudomást létezésükről, így sokkal jobban beépülhetnének az információáramlásba, amely természetesen a az adott munka értékét növelni.

4.1.10 Integrált eszköz-csokor, mashup

Mashupnak nevezzük a kettő vagy több web 2.0-ás alkalmazás egy új szolgáltatássá való összefogását. Ez az elv alapján a Könyvtár 2.0 maga is egy mashup, hiszen benne blog, chat, címkézési lehetőség és számost más „webkettes” alkalmazás folyik össze.³⁹

A legtöbb OPAC-jában böngészve számos információt találunk a kapott találatokkal kapcsolatban. Az EJF könyvtár online katalógusában megtaláljuk a dokumentum alapvető bibliográfiai adatai mellett, számos esetben képet kapunk a rövid tartalomról is. Ez úgy lehetséges, hogy az Aleph OPAC moduljának egyik plusz szolgáltatása, hogy a Google Books-ban szereplő könyvek mellé azonnal elérési útvonalat csatol. A keresett dokumentum sorában lévő „*Információ a GoogleBooks-on*” felírra kattintva, új ablakban kapjuk meg a többletinformációt. Számos esetben borítóképet is látunk ez azonban nem törvényszerű. Ez a szolgáltatás a könyvek felfedezésében segíti az olvasót, a leírt tartalom elég ahhoz, hogy eldöntsük, kézbe szeretnénk-e venni a könyvet vagy sem.

A GoogleBook-on keresztül lehetőségünk van azonnal értékelni a könyveket, ehhez mindössze a Google-fiókra való bejelentkezés szükséges és véleményünk azonnal megjelenik az adott könyv mellett a weben. Lehetőség van a könyv saját könyvespolcon való elhelyezésére is.

Ebből láthatjuk tehát, hogy miként folynak össze a web 2.0-ás és a könyvtár 2.0-ás szolgáltatások, valamint a K2-es szolgáltatások egymással az internet adta lehetőségeknek köszönhetően. A mashup-ot tehát úgy is meg lehet fogalmazni, mint az alkalmazások hálózatát, ahol minden átvezet mindenhová. Ha ábrázolni kellene, véleményem szerint a legkifejezőbb egy pókháló lenne, ahol szintén érvényes ez az elv, hogy bárhonnan el tudok jutni bárhová.

³⁹ Paszternák Á., Takács D., Mikulás G.: 10-23 p.

5. A Könyvtár 2.0ás könyvtáros alapvető kompetenciái

Mint ahogy az már többször említettem, az információs társadalom és a technika térhódításának egyik következménye a könyvtáros szakma átalakulása. Ennek a változásnak a legnagyobb hatása az e szakmában dolgozóakra van. Arról eddig nem beszéltünk, hogy ez milyen képességeket, kompetenciákat kíván meg a dolgozóktól. David Lee King listát állított össze azokról, hogy milyen kompetenciákkal feladatokat kell tudnia ellátni a XXI. századi, K2-es könyvtárosnak az alapvető könyvtáros szaktudáson túl. Ezek a következők:

- egy könyvtári blog kezelése, és annak tartalommal (ha szükséges fotókkal, videókkal is) való megtöltése
- kiegészítő alkalmazások (widget-ek) ismerete és azok beágyazása közösségi oldalak adatlapjába, és blogba
- közösségi hálók (Facebook, iWiW, MySpace) alkalmazások ismerete, felhasználói szintű tevékenységek ismerete és azok alapszintű elmagyarázása másoknak
- RSS és RSS-olvasók használata, és képesség arra, hogy azok funkciójáról alapszinten tájékoztatni tudjon másokat
- azonnali üzenetküldők ismerete és használata
- szöveges üzenetek írásának, fogadásának, olvasásának ismerete
- HTML alapszintű ismerete
- egy világnyelv minimum alapszintű használata
- legyen képes 15 perc alatt elsajátítani alap szinten bármely elektronikus eszközt vagy digitális szolgáltatást
- képes legyen új eszköz kiválasztására a könyvtár számára (tudja megindokolni, miért van rá szükség, és hogy kell használni)
- legyen képes felismerni, hogyan ültethetők át 2.0-ás szolgáltatások a könyvtárba
- tudjon beszélni a könyvtárról, szolgáltatásairól, történetéről stb. az előbb felsorolt eszközökkel is⁴⁰

⁴⁰ <http://ek.klog.hu/2009/05/06/gondolatok-a-konyvtarosok-kompetenciairol/> [2012. 04. 03.]

6. Gyakorlati példa: Blog elkészítése

Az előbbi fejezetben sorra vett alapvető kompetenciákat olvasva láthatjuk, hogy bizony egy könyvtáros ma már sokkal széleskörűbb ismeretekkel kell, hogy rendelkezzen, mint korábban. A felsorolásban számos „webkettes” alkalmazás ismerete és használata olvasható, amelyekről már korábban részletesen írtam. Ezek bemutatására létrehoztam a Könyvtár 2.0 című saját blogomat, amelyet igyekeztem a korábban felsorolt alkalmazásokkal „webkettessé” tenni.

A blog az interneten bármikor elérhető.⁴¹ A blog létrehozására számos lehetőség áll rendelkezésre, én a Google nyújtotta lehetőséget választottam. Ehhez nem kell más, mint egy érvényes Google fiók. Ha rendelkezünk ilyennel, akkor könnyedén kiválaszthatjuk a modulok közül a Blogger-t, amely segítségével létrehozhatjuk a blogunkat.

Első lépésben az úgynevezett felhasználói profilunkat kell megszerkesztenünk. Itt választhatunk magunknak többek között a blog-bejegyzésekhez megjelenített nevet, és felhasználó nevet is, amelyeket kötelező megadni. Fényképet is tölthetünk fel magunkról, választhatunk külön „csevegő nevet”, amelyet csak a chateléskor használunk. Lehetőségünk van megadni nemünket, hiszen ez nem minden esetben derül ki a profil nevéből. Megadhatjuk még a hozzánk tartozó várost és foglalkozásunkat is. A *további adatok* pont alatt kitölthető az érdeklődési kör, bemutatkozás, kedvenc film, könyv és zene mező is. Utóbbi adatokat természetesen nem kötelező megadni, mindegy csak lehetőséget kínál a Blogger.

Fontos megjegyezni, hogy a felhasználói profil bennünket azonosít, nem pedig az általunk létrehozott blogot. Egy felhasználónak tehát több, különböző blog létrehozására is van lehetősége, amelyeket később egy helyről tud megnyitni a Google Blogger segítségével.

Ha létrehoztuk profilunkat, akkor az *új blog* feliratra kattintva tudjuk nagyon egyszerűen elkészíteni magát a blogot. Az előugró ablakban meg kell adnunk a blog legfelső részében látható címet, az URL címet, amely természetesen blogspot.com-ra végződik, valamint blog-sablont kell választanunk, amely a megjelenítésért felel. Itt lehetőség van többek között *egyszerű, dinamikus, légies, képablak* stb. nézetek közt választani, ahol először *egyszerű* nézetet választottam, de ezt később könnyedén módosítottam *légies* nézetre. Ezekkel a beállításokkal tehát létrejött a blog, ami

⁴¹ <http://ktketto.blogspot.com/> [2012.04.02]

természetesen még bejegyzéseket nem tartalmaz, csak az ezekhez szükséges „keretet” hoztuk létre.

A képernyő bal oldalán látható kilenc pontból álló menüsor segítségével tudjuk személyre szabni a webnaplónkat, illetve egyszerűen ellenőrizhetjük annak látogatottságát. A menüpontok a következők:

- *Áttekintés:* ebben a pontban egy grafikonon ábrázolva láthatjuk oldalunk látogatottságát az idő függvényében. A látogatások száma napi szinten van lebontva, így az igen áttekinthető. A grafikon mellett számunkra fontos visszajelzés található többek között a moderálásra váró megjegyzésekről és a közzétett bejegyzésekről.
- *Bejegyzés:* ez alatt a menüpont alatt láthatjuk az általunk tett bejegyzéseket fordított időrendi sorrendben, azaz a legutoljára tett bejegyzés van legelöl. Ezek megtekintésénél lehetőség van az összes illetve csak az általunk tettek kiválasztására is. A beírások mellett láthatjuk szerzőjének nevét, a hozzá fűzött bejegyzések számát, a megtekintéseinek számát, valami közzétételének időpontját.
- *Oldalak* menü alatt lehetőség van *új oldal* felirat alatt új bejegyzés létrehozására, és az oldalak megjelenítésének módosítására is.
- *Megjegyzés* menüre kattintva láthatjuk az általunk közzétett bejegyzésekhez való hozzászólásokat, illetve külön csoportban a spam-eket, azaz a kéretlen nagy példányszámban, azonos tartalommal elküldött leveleket.
- *Statisztika* pontra lépve lenyílik még négy alpont, amelyek számos kérdésre választ adnak. Láthatjuk a már korábban látott diagramot a látogatások számáról, de a *közönség* pontra kattintva láthatjuk a megjelenítések számát országonként, amelyet világtérképen ábrázolnak, így azonnal meg is lehet nézni az adott országot, hogy hol helyezkedik el. Láthatjuk a megjelenítések számát böngészőkre lebontva, valamint információt kapunk az operációs rendszerekről is, amelyeken keresztül megnézték a blogunkat.
- *Bevételek* szerzésére is van lehetőség a Blogger használatával. Ennek feltétele, hogy regisztráljuk magunkat a Google AdSense szolgáltatásra, így létrehozhatunk hirdetési egységeket a blogon. Ezután az AdSense a blog tartalmának megfelelő szöveges és képes hirdetéseket párosít az oldalhoz, melyet a termékeiket eladni kívánó hirdető hoz létre és fizet.
- *Elrendezés* menüpont alatt találjuk meg a blog tervezése szempontjából a legfontosabb beállítási lehetőségeket. Itt a blog oldal felépítését módosíthatjuk saját

elképzelésünknek megfelelően. Mód van változtatni a modulok elrendezésén, illetve innen tudunk új modulokat hozzáadni, szerkeszteni és eltávolítani oldalunkról, de erre még a későbbiekben visszatérek. A modulok áthelyezése nagyon egyszerű, elég csak rákattintani az egérrel és áthúzni azokat a kívánt helyre.

- A *sablon* menüben találjuk meg azokat az alapsablonokat, amelyek közül már a létrehozáskor választhattunk. Ahogy korábban említettem én a „*légies*” sablont választottam. A különböző sablonok fölé állva az egérrel lehetőséget kapunk személyre szabni azokat.

Tudunk például hátteret módosítani. A háttér megváltoztatásához megszámlálhatatlanul sok mintázatot kapunk készen, csoportokba rendezve, de természetesen van mód saját kép feltöltésére is.

Ezen kívül változtatható még a teljes blog szélessége a képernyőhöz mérten illetve a blog jobb oldali modul részének szélességét is be tudjuk állítani. Ezt megadhatjuk pixelben is, de a könnyebbség kedvéért egy vonalzó is segítségünkre van a beállításban. A változtatást azonnal látjuk a képernyőn.

Az *elrendezés* alpontban a szövegtörzs rendszerezésére találunk különböző sablonokat, amelyek közül választhatunk. Külön mód van még ezen felül a lábléc rendezésére is, szintén sablonok segítségével.

A *speciális* fül alatt rengeteg beállítást tudunk alkalmazni a blogunkon. A *Body Text* rész alatt a blog „törzsén” elhelyezett szövegek tulajdonságait tudjuk módosítani. Ide tartozik például a blog címének, leírásának, a lapok szövegeinek, a bejegyzések címének a beállításai is. Ezek úgynevezett stíluslapok, tehát az itt beállított értékeket nem kell minden alkalommal beállítani, ha például egy új bejegyzést írok, hanem automatikusan érvényes lesz a korábban beállított jellemzők mindegyike. A szövegek esetében természetesen betűtípust, szövegszínt, méretet tudunk módosítani, illetve lehetőség van a félkövér és a dőlt betűtulajdonság beállítására is.

Linkek esetében mindezeket a jellemzőket beállíthatjuk külön-külön a már látogatott és a még nem látogatott linkre vonatkozóan is.

Lapok beállításánál lehetőség van külön háttérszín vagy akár kijelölő szín használatára is.

- *Beállítások* pont alatt módosíthatjuk többek között a blog címét, vagy a blog szerzőinek névsorát. Ebből láthatjuk, hogy a blogot létrehozó meghívhat a blogjára tagokat, akik külön jogokkal is rendelkezhetnek a többi látogatótól eltérően.

A számtalan lehetőség mellett be lehet még állítani azt is, hogy kik írhatnak hozzászólást egy adott bejegyzéshez. Az következő opciók közül lehet választani:

- bárki írhat, akár névtelen felhasználók is, tehát semmilyen kitétel nincs erre vonatkozóan, a blog teljesen nyilvános
- regisztrált felhasználók írhatnak csak, azonosítójukkal együtt
- Google fiókkal rendelkezők
- Csak a blog tagjai, tehát akit meghívtak (például ha a blog egy csoporté)

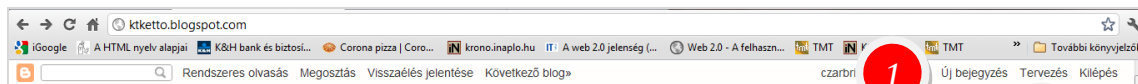
Fontos kérdés még a beállításoknál, hogy a rendszergazda, azaz a blog létrehozója, moderálja-e a megjegyzéseket. Ennek beállítására is ebben a pontban van három lehetőség: mindig, néha, soha.

Kérhetünk e-mail, sms, vagy akár mms értesítést is, ha új megjegyzést kapunk. A nyelv beállítása mellett változtathatunk időzónát és időformátumot is, de adhatunk meg metaadatokat is a keresőmotoroknak, amelyek adatok alapján, a találati listákon megjelenik a blog.

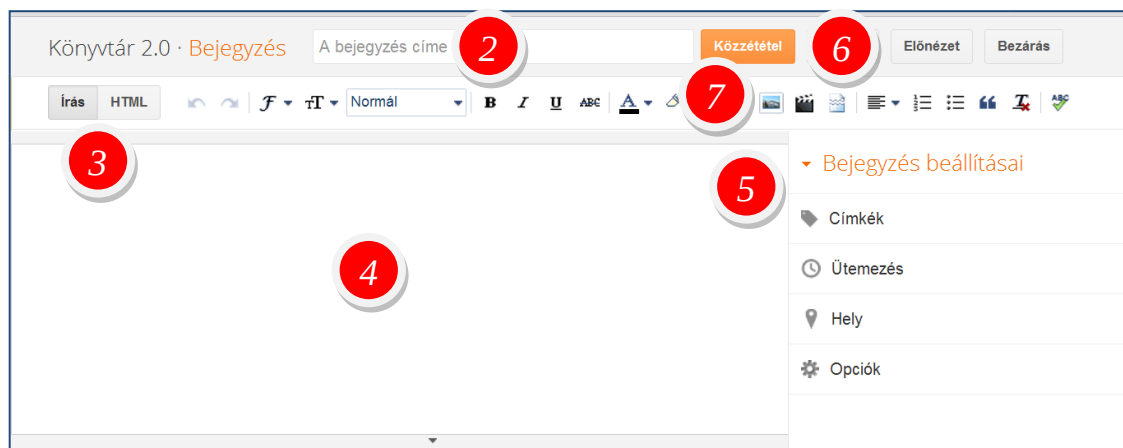
Láthatjuk tehát, hogy milyen széleskörű beállítási lehetőségek között válogathatunk. Ezek minél jobb kihasználásával igazán egyénivé varázsolhatjuk webnaplónkat.

A beállítások elvégzése után kezdődhet a blog „megtöltése” tartalommal. Véleményem szerint ennek végrehajtása nem igényel nagy szaktudást, hiszen a „webkettes” alkalmazások remek online segédletekkel vannak ellátva.

6.1 Új bejegyzés hozzáadása

6.ábra

7.ábra

Új bejegyzés létrehozásához a képernyő felső részén látható *új bejegyzés* felírra kattintva van lehetőség. (6. ábra, 1. pont) Ekkor egy új ablak jelenik meg, melyben lehetséges a bejegyzés címének megadása (7.ábra, 2. pont), illetve a kívánt szöveg bevitele és annak formázása. Egyszerű szöveg esetén természetesen az írás opciót kell választanunk (7.ábra, 3. pont). Ekkor az általunk begépett és formázott szöveg jelenik meg bejegyzésként.

Ha a *HTML* (HyperText Markup Language) opciót választjuk (7. ábra, 3. pont), akkor hipertextes jelölő nyelvet kell használnunk. Ezt a nyelvet alkalmazzunk például videók, vagy különféle alkalmazások, modulok beszúrásához. Természetesen ennek a nyelvnek is meghatározott szabályai vannak, a szövegen kívül HTML-tag-eket, azaz formázó utasításokat tartalmaz. Az utasítások köre állandóan bővül, a nyelv fejlődik. Ezt a folyamatos innovációt lassan követi a szabványosítás. Az utasítások elsajátítása állandó szellemi és időbeli ráfordítást igényel. Ezek elhagyhatóságára nyújt megoldást a nyílt forráskódú alkalmazások elérhetősége, melyekről már korábban szót ejtettem. A legtöbb kép- vagy videomegosztó lehetőséget ad a beágyazásra. Ez azt jelenti, hogy a kívánt tartalomhoz mellékelik a beillesztéshez szükséges HTML utasítássorozatot. Ezt

könnyedén kivágjuk az adott helyről, majd beillesztjük az írásra kijelölt mezőbe. (7. ábra, 4. pont)

A 7. ábra 5. pontja mellett látható *Bejegyzés beállításai* menü alatt a képen látható négy konfigurációra van lehetőség. Az első mező alatt a bejegyzés könyvtári adatbázisokban használatos tárgyszavak elvén működő címkézése van lehetőség. Természetesen több tárgyszó megadására is van lehetőség, ezeket vesszővel elválasztva kell megadni. Ezek a címkék a későbbiekben segítségünkre lehetnek a bejegyzések keresésében, csoportosításában.

Az *ütemezés* pont alatt a bejegyzés közzétételének idejét határozhatjuk meg. Ez lehet automatikus, azaz az elkészülést követően azonnal, illetve módunkban áll dátum megadására is.

A *hely* alatt megadhatjuk a bejegyzés elkészítésének és közreadásának földrajzi helyét. Erre segítségünkre van egy térkép is, amelyen könnyedén kereshetünk. A hely beállításának másik módja, amikor a böngésző felajánlja, hogy nyomon követi a tartózkodási helyünket. Ha ezt az opciót elfogadjuk, akkor még egyszerűbb a dolgunk. Természetesen ez beállítás- és böngésző függő is.

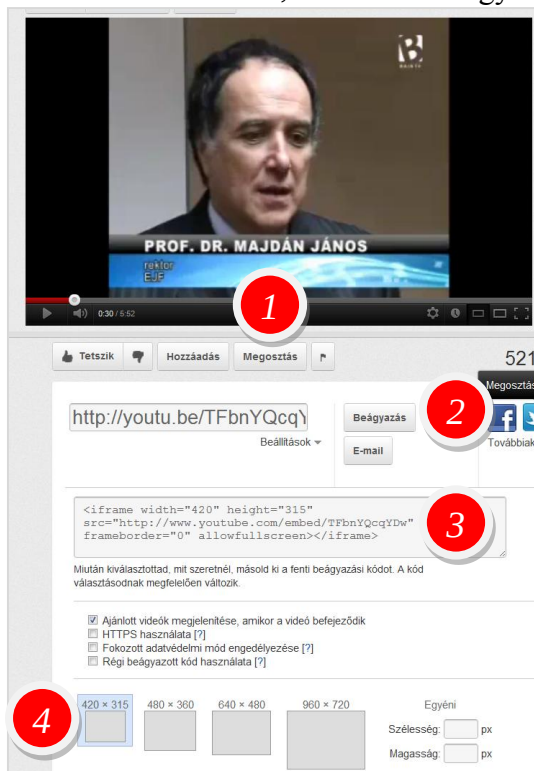
Opciók menü alatt módunkban áll külön az aktuális bejegyzésre engedélyezni illetve tiltani az olvasói hozzászólásokat. Ezen kívül választhatunk sortörési és írási módot is.

Ezek alapján új szöveges bejegyzés készítése a következőképp zajlik:

1. lépés: Új bejegyzés gombra kattintás (6. ábra, 1. pont)
2. lépés: Bejegyzés címének megadása (7. ábra, 2. pont)
3. lépés: Beviteli módnál az „írás” kiválasztása (7. ábra, 3. pont)
4. lépés: A bejegyzés létrehozása és annak megfelelő formázása (7. ábra, 4. pont)
5. lépés: A bejegyzés beállításainak elvégzése, azaz címkézés, ütemezés, hely és egyéb opciók megadása (7. ábra, 5. pont)
6. lépés: Közzététel gomb kiválasztása (7. ábra, 6. pont)

6.2 Video közzététele

Mint már említettem, videókat is nagyon egyszerűen közzé lehet tenni a blogon. Ehhez

8.ábra

csupán egy videomegosztó oldal használatára van szükség. Az általam létrehozott blogra a YouTube megosztó oldal, „EJF Könyvtár megnyitó” című videóját töltöttem fel. Ezt a következő lépések alapján készítettem el:

1. lépés: YouTube megnyitása, az oldal címére való belépéssel⁴²
2. lépés: A feltöltendő video megkeresése és elindítása
3. lépés: A képen látható 8. ábra, 1. pont alatt lévő megosztás gombra kattintás

4. lépés: A képen 2. ponttal jelölt Beágyazás gombra való kattintás
5. lépés: A képen a 3. pont mellett látható HTML-kód másolása
6. lépés: Video méretének esetleges módosítása a megadott négy sablon alapján, vagy egyéni méret megadása pixelben (8. ábra, 4. pont)
7. lépés: Új bejegyzés gombra kattintás a blog megnyitását követően (6. ábra, 1. pont)
8. lépés: Bejegyzés címének megadása (7. ábra, 2. pont)
9. lépés: Beviteli módnál az „HTML” kiválasztása (7. ábra, 3. pont)
10. lépés: A bejegyzés létrehozása és annak megfelelő formázása (7. ábra, 4. pont)
11. lépés: A bejegyzés beállításainak elvégzése, azaz címkézés, ütemezés, hely és egyéb opciók megadása (7. ábra, 5. pont)
12. lépés: Közzététel gomb kiválasztása (7. ábra, 6. pont)

A videók megosztása nem csak kód segítségével történhet. Ennek még egyszerűbb formája, amikor például egy közösségi oldal „üzenőfalán” kívánom megosztani az

⁴² <http://www.youtube.com/> [2012.04.15.]

adott videót. Ekkor szintén a *megosztás* gombra kell kattintani az egérrel, így azonnal megjelennek a különböző közösségi hálók ikonjai a képernyőn. Ezek valamelyikét kiválasztva azonnal beállítható, hogy saját vagy egy ismerős oldalán szeretnénk megosztani a videót, módosítható a nyilvánosság foka, tehát az, hogy ki tekintheti meg a beágyazást, valamint azonnali hozzászólást is lehet tenni.

Az *e-mail* gombra klikkelve üzenetként is küldhetjük a videót, csupán a címzett mezőt szükséges kitöltenünk hozzá. Természetesen itt is fűzhetünk megjegyzést a küldeményhez.⁴³

Láthatjuk tehát, hogy a YouTube többféle opciót biztosít a videók megosztására, továbbítására, így ösztönözve az oldal látogatóit az aktivitásra. Ez nem kizárólag a felhasználók érdekeit szolgálja, hiszen ha jól belegondolunk, a videomegosztó színvonalát, népszerűségét és látogatottságát is növeli, ha több lehetőség közül választhat a felhasználó. Ugyanazt a videót sok esetben több webhelyen is elérhetjük, így a szolgáltató érdeke is, hogy a megosztás az ő oldalán keresztül történjen. A szolgáltatások fenntartása és fejlesztése tehát a kölcsönös érdekeken alapul.

⁴³ <http://support.google.com/youtube/?hl=hu-HU&p=> [2012.04.15.]

6.3 Képek megosztása

Természetesen nem csak szöveges bejegyzéseket, vagy videókat tehetünk közzé a blogunkon, hanem akár képeket is. Ezek megosztása kétféleképp történhet.

Egyrészt, ha bejegyzésként szeretnénk képet közzétenni, akkor a video megosztáshoz hasonlóan kell eljárunk. A bejegyzés címének megadása után, a 7. ábra, 7. pontja mellett látható kép ikonra kell kattintani, így egy új előugró ablak jelenik meg, amely lehetőséget ad kép hozzáadására. A foto feltöltésére is két opciót kapunk. Módunkban áll a számítógépről kiválasztva és közvetlenül az internetről is, URL cím megadásával fényképet hozzáadni a blogunkhoz. Beállíthatjuk még a kép igazítását,

méretét, majd a felhasználási feltételek elfogadása után feltölthetjük az adott képet. Ekkor az írásra kijelölt mezőben (7. ábra, 4. pont) a kép beillesztéséhez szükséges HTML-kód jelenik meg, amelyhez természetesen még csatolhatunk bármilyen kísérő szöveget. Majd a már ismert módon folytatjuk a beállításokkal, és a közzététellel a beágyazást. A saját blogomon ezt módszert, a „Könyvtár otthon is!” című bejegyzéssel szemléltettem.

9.ábra

A másik lehetőség akkor minősül igazán jó megoldásnak, amikor több képet kívánok egyszerre beilleszteni. Ehhez a Picasa képmegosztó oldalt választottam, ahol saját albumot tudok létrehozni az általam kiválasztott képekkel. A Google fiókba való belépés után érthetem csak el saját képeimet, albumaimat a Picasa URL címén keresztül.⁴⁴ Itt nagyon egyszerűen tölthetek fel újabb képeket egy már meglévő albumba, vagy hozhatok létre akár új albumot is. A képek felrakásakor természetesen módosíthatom azok nevét és típusát is. Az album tulajdonságainak a megadásánál lehetőségünk van eldönteni a nyilvánosság fokát. Itt három opció közül választhatunk:

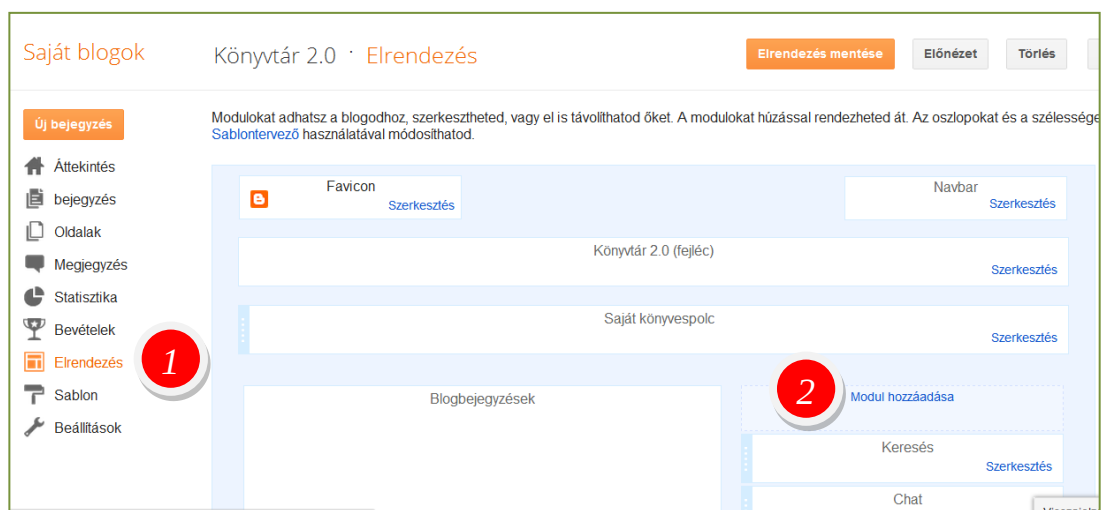
- csak én láthatom,
- korlátozott, a link birtokában lehet csak látni,
- nyilvános az interneten.

⁴⁴ <https://picasaweb.google.com/home> [2012.04.15.]

Nagyon fontos, hogy engedélyezzük a közzétételt az interneten, mert csak így lesz látható a diavetítés a későbbiekben. A saját magam által készített blogon, új, állandóan látható modulként készítettem egy diavetítést, amely a „*Világszép könyvtárak*” címmel tekinthető meg. Ennek közzététele a következőképp zajlott:

Első lépésben, az előbb elmondottak alapján létrehoztam egy új albumot a Picasa képmegosztó oldalon, melynek a már említett „*Világszép könyvtárak*” nevet adtam.

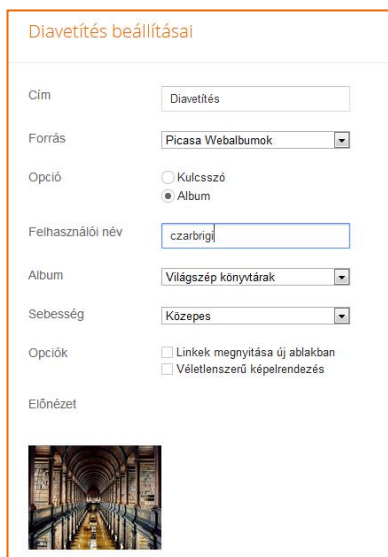
Következő lépésként a blog *Tervezés* menüpontja (7. ábra, 8. pont) választandó, majd a megjelenő menüsorból az *elrendezés* opció. (10. ábra 1.pont)

10.ábra

Ennek kiválasztásával láthatjuk a blog felépítését, a már meglévő modulokat, szerkeszthetjük, törölhetjük azokat, valamint lehetséges új modul hozzáadása is az oldalhoz. (10. ábra 2. pont)

Ekkor *alapmodulok* közül tudunk választani, de természetesen saját elkészítésére is van mód. Az alapmodulok közül a *Diavetítés* modult kell kiválasztani. A beállítási ablak jelenik meg a kattintást követően (11. ábra), ahol mindenképpen az opciók közül az „*Albumot*” kell választanunk, mert csak így tudjuk a saját magunk által készített képeket elhelyezni a blogon. Szükség van a Google-fiók felhasználó

11.ábra

nevére, amely alapján beazonosíthatóak vagyunk a Picasa-n is, így már legördülő lista a saját albumainkat tartalmazza, mint ahogy ez a 11. ábrán is látszik.

Beállíthatjuk még a képek változásának sebességét, valamin az új ablakban történő megnyitást és a véletlenszerű sorrendet is. A beállítások mentését követően máris láthatóvá válik a kívánt helyen a diavetítés.

6.4 Facebook oldal beágyazása

A könyvtár 2.0-ás alkalmazások korántsem maradéktalan felsorolásában szót ejtettem a közösségi hálókön való részvétel fontosságáról és előnyeiről. Ez alapján nyilvánvaló, hogy egy, a korral haladni kívánó könyvtár alapkövetelménye legalább egy közösségi oldalon való megjelenés. Mivel az általam készített blog elsősorban a dolgozatom első felében tárgyalt alkalmazások bemutatására jött létre, így a blogból nem hiányozhat az Eötvös József Főiskola Könyvtárának Facebook profilja sem. Ezt az oldalt fogom tehát beágyazni a blogba. Ehhez nem kell mást tenni, mint meglátogatni a Facebook fejlesztői oldalát.⁴⁵ Ez az oldal nagyon nagy segítséget nyújt az alkalmazások beillesztésére. Kész kódokat kapunk „like” gomb beillesztésére, hozzászólás elküldésére, de lehetséges a regisztráció végrehajtása is beágyazott Facebook oldal segítségével. A teljes oldal beillesztését választottam, melyet „Social Plugins – Like Box” menüpontja

alatt lehet elérni.⁴⁶

Itt a 12. ábrán látható beállítási ablak segítségével tudjuk testre szabni a beilleszteni kívánt oldalt. Ez az 1. pont mellett lévő adatok megadásával történik.

12.ábra

⁴⁵ <https://developers.facebook.com> [2012.04.15.]

⁴⁶ <https://developers.facebook.com/docs/reference/plugins/like-box/> [2012.04.15.]

Az első szövegdobozba, a beágyazni kívánt oldal URL címét kell megadni. Az egyszerűség kedvéért a jobb oldalon lévő *előnézet* segítségével azonnal láthatóvá válik a módosítás, tehát itt már az EKF Könyvtár profilja jelenik meg.

A beillesztendő oldal szélességének és magasságának megadás után, sötét és világos színséma közül választhatunk. A beágyazás során a jól megszokott, barátságosabb, világos árnyalatot választottam. Beállítási lehetőségek között módosíthatjuk még a profilképek láthatóságát is, ennek véleményem szerint inkább csak helytakarékosági szerepe van. A szegély színét is egyénileg választhatjuk meg, ehhez elég a szín nevének begépelése a szövegdobozba. A képekhez hasonlóan eldönthetjük, hogy kívánjuk-e látni az adott oldalhoz tartozó „*üzenőfalat*” vagy sem. Az utolsó *Header* opció a „*Keress minket a Facebookon*” felirat láthatóságára vonatkozik. A *Get Code* gombra kattintva, (12. ábra 2. pont) készen megkapjuk azt az összetett HTML-kódot, amelyet a blogba, az *új modul hozzáadása* és *HTML/JavaScript alapmodul* kiválasztásakor kapott mezőbe könnyedén beilleszthetünk. (Az új modul hozzáadásnak módját, már a diavetítés beillesztésekor ismertettem) A blogunkon azonnal láthatóvá válik a kívánt helyen a megformázott Facebook profil.

6.5 Chat ablak beágyazása

Bármely oldal interaktívvá tételéhez elengedhetetlen egy úgynevezett Chat ablak beillesztése. Mint már arról korábban írtam, a chat lehetővé teszi a szinkron beszélgetés folytatását. A chat-box helyet adhat a könyvtár és a felhasználók vagy akár az olvasók egymás közti beszélgetéseinek is. A webkettes szolgáltatások, így a chat népszerűsödésével, a szabad felhasználású forráskódok elterjedésével, szaktudás nélkül is könnyedén hozhatunk létre ilyen szolgáltatást weboldalunkon. Erre számos lehetőség áll rendelkezésünkre. Néhány weboldal esetében találunk olyan megkötéseket, hogy egy helyről, egy megadott URL címre csak egyetlen chat ablak illeszthető be, ez azonban a rendelkezésre álló, kód-generáló oldalak sokasága miatt nem jelent igazi korlátot. Így akár azt is megtehetjük, hogy külön ablakot hozunk létre az olvasók egymás közti, a dolgozók egymás közti illetve a könyvtár és a felhasználók beszélgetéseire. Véleményem szerint ez teljesen felesleges lenne, de elméletileg megvalósítható.

A számtalan rendelkezésre álló lehetőség közül én a Cbox.ws oldal segítségével létrehozott HTML-kódot ágyaztam be a blogomba.⁴⁷ Ehhez csak az oldalra történő regisztráció volt szükséges, e-mail cím, felhasználónév, jelszó, valamint annak az oldalnak a URL címe, ahová a chat-ablakot szeretném beilleszteni, jelen esetben ez a blog URL címe. Miután a megadott e-mail címre megkaptuk az ellenőrző levelet, és megerősítettük regisztrációnkat, nincs más dolgunk, mint *saját kód elkészítése* feliratra kattintani. Ekkor a 13. ábrán látható adatok megadásával, létre kell hozni egy alap

13.ábra

párbeszéd-ablakot, amelyek a későbbiekben nagyon egyszerűen módosíthatunk. Itt kell megadni a Chat-box nevét, a regisztráláshoz használt e-mail címünket és a jelszavunkat. Ez egyben azonosításra is szolgál, de ha már korábban beléptünk az oldalra, akkor ezek megadására már nincs szükség. Mint már említett meg kell adni a blog URL címét, a használni

⁴⁷ <http://cbox.ws/> [2012.04.15.]

kívánt nyelvet, illetve a chat ablak stílusát. Szükséges a továbblépéshez a felhasználási feltételek elfogadása is. (13. ábra, 1. pont) Ezután a „Create my Cbox” gombra kattintva (13. ábra, 2. pont) megkapjuk az ismert módon beillesztendő HTML kódot.

A beágyazást követően történő módosítás nagyon egyszerű, és tapasztalataim szerint az egyik legjobban használható. Ezt a kijelentésem arra alapozom, hogy a blogba illesztett párbeszéd ablakon található „cbox” feliratra kattintva azonnal új ablakban jelenik meg a weboldal, ahol a „Look & Feel” menüre kattintva változtathatjuk meg a beállításokat. Minden módosításnál megjelenik az *új kód elkészítése* felirat, erre klikkelve tehát máris HTML nyelven kapjuk meg a változtatásokat. Ezután nincs más teendőnk, mint a már beágyazott modul kódjának felülírása.

6.6 Egyéni keresőmotor elhelyezése

Az egyéni keresőmotorok fontosságáról és lehetőségeiről már a dolgozat első felében szót ejtettem. Arról azonban, hogy hogyan is történik ezek beillesztése a weblapra, most fogok írni. Szemléltetésként tehát, elhelyeztem a Google Egyéni Keresőjét a blog egyik állandó moduljaként. Ennek végrehajtása igen egyszerűen zajlott. Ehhez sem volt szükség többre egy aktív Google-fióknál. Első lépésként tehát megkerestem a Google

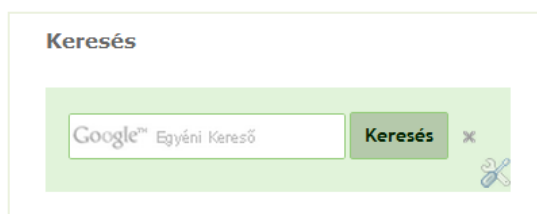
egyéni kereső oldalát.⁴⁸ Itt azonnal megjelenik az „Egyéni keresőmotor létrehozása” gomb, melyre kattintva megtehetjük a szükséges beállításokat. (14. ábra) Meg kell adni a keresőmotorhoz nevet, leírást illetve a keresés nyelvét. Az egyéni keresés lényegében abban

14.ábra

nyilvánul meg, hogy a következő pontban a keresési helyeket határozhatjuk meg, soronként adhatunk meg URL címeket, ahol szeretnénk, hogy a keresőmotorunk kutasson. A következő opció a csomag kiválasztása, ahol lehet ingyenes alapsomagot, illetve fizetős több szolgáltatással rendelkező csomagot is igénybe venni. Ha megadtuk a kívánt adatokat, és elfogadtuk a szerződési feltételeket, akkor léphetünk csak tovább a keresőmotor stílusának kiválasztásához. Itt a „zöld égbolt” stílust választottam, melyet

⁴⁸ <http://www.google.hu/cse/> [2012.04.15.]

azonnal láthatunk egy előnézet ablakban. Természetesen lehetőséget kapunk egyéni stíluslap kialakításához is, ehhez csupán a *személyre szabás* opciót kell választanunk. A keresőmotor stílusának kiválasztása utáni következő lépésben már megkapjuk a beállításainkkal kiegészített HTML –kódot, melyet a megszokott módon illeszthetünk be a *HTML/JavaScript* almodulra kattintva. Az elkészült egyéni keresőmotort a 15. ábrán láthatjuk.

15. ábra

6.7 Saját könyvespolc elhelyezése

A rendszeresen használt linkek elhelyezése nem csak a kényelem szempontjából jelent nagy előnyt, de igen praktikus is egyben. Egy jól látható helyre, állandó modulként beépített linkgyűjtemény megadás nem igényel hosszú időt vagy energiát, elhelyezése igen egyszerű. A blogon belül megoldható, nem szükséges más oldalakat igénybe venni, hiszen nem kell önállóan kódot generálnunk, mint az előző esetekben. A blogomon a már említett Library Thing könyvklub weboldalát szűrtem be a linkgyűjteménybe.⁴⁹ Az oldal tetején helyeztem el, közvetlenül a blog címe alatt. *Új modul hozzáadása* gomb

16. ábra

kiválasztása után, nem kell mást tenni, mint az alapmodulok közül kiválasztani a *Linklista* modult. Eredményül a 16. ábrán látható beállítási ablakot kapjuk. Itt meg kell adnunk a link címét, azaz hogy melyik szövegre kattintva jussunk el a kívánt webhelyre. Természetesen meg kell adnunk az URL címet, és meghatározhatjuk a linkek sorrendjét, számát is.

⁴⁹ <http://hu.librarything.com/wiki/index.php/HelpThing:Index> [2012. 04. 15.]

6.8 RSS hozzáadása az oldalhoz

Mint már arról korábban írtam, az általam létrehozott blog fő célja a Könyvtár 2.0-ás szolgáltatások bemutatása. A következő ilyen szolgáltatás az RSS. Ennek jelentéséről és lényegi tulajdonságairól már írtam. A szolgáltatás bemutatására két lehetőség kínálkozik.

Egyrészt illeszthetünk be saját weboldalunkba, jelen esetben a blogba egy másik, általunk rendszeresen látogatott, kedvelt oldal frissítéseit tartalmazó modult. Ez esetben az oldal egy állandó elemeként a kiválasztott oldal frissítéseit láthatjuk.

A másik esetben mi is hírmegosztók vagyunk, azaz regisztrációs linket kell biztosítanunk oldalunkat gyakran látogatóknak, hogy könnyedén hozzá tudják adni oldalunkat saját RSS-olvasójukhoz.

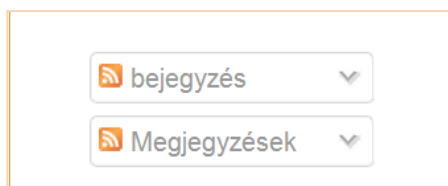
Mindkét megoldást elkészítettem, a művelet igen gyors és egyszerű volt.

Az első esetben, amikor kedvenc oldalunk aktuális híreit szeretnénk folyamatos nyomon követni, nincs más dolgunk, mint új modulként *Feed* alapmodult hozzáadni bloghoz. Ezt követően az érvényes Feed URL címet kell megadnunk, amely helyességét a rendszer azonnal ellenőrzi. Ha megfelelő regisztrációs linket adtunk meg, akkor a 17.

ábrán lévő beállítási lehetőségek jelennek meg. Címet kell adnunk a modulnak, ami nálam automatikusan megtörtént, a Könyvtári Intézet elnevezést kapta. A megjelenítési beállításoknál állítható az egyszerre látott hírek száma, ezt egy legördülő listából egytől ötig lehet kiválasztani. Módunkban áll a hírek mellett szerző és dátum feltüntetésére is. A beállítások mentését követően, azonnal láthatóvá válik a kívánt helyen az új modul.

17.ábra

A második eset, azaz a saját regisztrációs link készítése sem bonyolultabb folyamat. Az alapmodulok közül a *regisztrációs linkek* modult kell kiválasztani, majd megadni annak címét. A mentés után máris láthatóvá válik az alkalmazás.⁵⁰ (18. ábra)

18.ábra

7. A jövő könyvtára

A jövő könyvtárának alapvető feladata ugyanaz marad, azaz az információk gyűjtése, rendszerezése, és továbbítása, a változás csak a feladat elvégzésének módjában áll. A könyvtáraknak új stratégiát kell kidolgozniuk ahhoz, hogy fel tudják venni a versenyt, illetve előtérbe tudjanak helyeződni a számtalan internetes forrással szemben. Egy, a Könyvtári Figyelőben olvasható cikk igen jó bemutatja a könyvtárak várható fejlődését és jövőjét. Eszerint a következő könyvtártípusokat különböztetjük majd meg:

- Fizikai könyvtár: hagyományos értelemben vett könyvtár, nyomtatott és kéziratos gyűjteménnyel rendelkezik, az információs szolgáltatás alapjai a nyomtatott dokumentumok.
- Elektronikus könyvtár: 1980-as években vezették be ezt a fogalmat arra a könyvtárra, ahol elektronikus hordozók, azaz videók, cd-k stb. voltak.
- Digitális könyvtár: a fizikai és E-könyvtár másolatának tekinti a szerző, az a könyvtár, ahol digitalizált formában elérhető dokumentumok állnak rendelkezésre.
- Virtuális könyvtár: fizikai valójában nem létező könyvtár, csak digitális szimulációval létrehozott könyvtár. Pl. több könyvtár osztott katalógusa
- Hibrid könyvtár: A jövő könyvtárának tekinthető, nyomtatott és elektronikus, analóg és digitális információt is szolgáltat. Ez a könyvtártípust találóan Hybrary-nak nevezik a Hibrid és Library (könyvtár) szavak összeillesztéséből. A Hybrary fizikai valójában létező könyvtár, amely biztosítja a kommunikációs csatornákon történő távoli hozzáférést is. A jövő könyvtára nem lehet unalmas hely, hiszen sokszínű szolgáltatásaival nemcsak az információkhoz való elérést biztosító hely, hanem egy

⁵⁰ <http://groups.google.com/a/googleproductforums.com/forum/#!forum/blogger> [2012.04.15.]

lehetséges színtere a szórakozásnak, kapcsolattartásnak, és csoportos információfeldolgozást tesz lehetővé.

Modern könyvtári szolgáltatásnak tekinthető az RFID (Radio Frequency Identification), azaz rádiófrekvenciás azonosító rendszer, azonban mégsem mondható már újdonságnak, hiszen egyre szélesebb körben terjedt el hazánkban is. Íme néhány olyan új szolgáltatás, amely a Hybrary könyvtárak jellemzőjeként is felfogható:

- Érintő archívum: Lényege, hogy összekapcsolja a valódi fizikailag létező tartalmat a digitális tartalommal. Ez a gyakorlatban úgy zajlik, hogy az könyvtárhasználó levesz a polcra a RFID-címkés könyvet, majd az RFID-olvasóval ellátott munkaállomásra helyezi, amely azonnal megjeleníti a dokumentumhoz tartozó honlapot és tartalmat. Ez bármilyen környezetben használható, nincs a könyvtárhoz kötve.
- Avatarok: Emberek és számítógépek közti csatornaként működhet. Technológiai szempontból az avatar mesterséges személy a virtuális világban. Segítségükkel nem lesz többé szükség a „Súgó” olvasására. Az avatarok összetettsége abban rejlik, hogy egyaránt segíthetik a távoli és a helyi kiszolgálást is. Ilyen avatar működik például a Hamburgi Egyetemi Könyvtárban Stella néven, a Bielefeldi Egyetemi Könyvtárban Lisaként. Mivel a rendszerben az olvasók személyes adatai és könyvtárhasználati is rögzítve vannak, ezért az ilyen módon nyújtott szolgáltatás sokkal személyre szabottabb, mint más esetekben. Az olvasó információt kaphat érdeklődésének megfelelő dokumentumokról, új beszerzésekről stb. Az avatar egyaránt figyelni tud az olvasóra és a környezetre is. A könyvtárosoknak abban jelent nagy segítséget, hogy megszabadulnak az ismétlődő feladatok elvégzésétől, mint például a szabályok, vagy a könyvtár használatának elmagyarázása.
- Audiovizuális megtekintő állomás: Az elektronikus dokumentumok megtekintését teszi lehetővé olyan módon, hogy a sok esetben külön tárolt dobozt és lemezt többé nem szükséges fizikailag összepárosítani a könyvtárosnak, hanem az RFID technológia segítségével azonnal megkapjuk a kívánt információt. A borítóról azonosított a tartalmat és elkezdi játszani az erre kifejlesztett állomás. Ezzel kiküszöbölhetőek a sérülések, lopások és jogtalan felhasználások is.
- Mobil szolgáltatások: A szolgáltatás kiépítéséhez mobil számítógépes eszközökre, például PDA-ra van szükség. Így közvetlenül a polcoknál van lehetőség a besorolásra, megjegyzések írására, leltározásra, apasztásra. A PDA-kat RFID

olvasóval kell felszerelni és máris elérhetőek az imént említett szolgáltatások. A leltározásnál igen nagy segítséget jelent, hiszen így ezt a feladatot be lehet illeszteni a napi tevékenységek közé, így akár azonnali képet lehet kapni a könyvtár dokumentumállományáról. Az ilyen módon végrehajtott leltározást növekvő leltározásnak nevezzük, mert ez a munkafolyamat az olvasószolgálati munka alatt történhet. Ilyen módon akár segítséget is tudunk nyújtani az olvasóknak is, lehetséges hasonló tartalomra való keresés, vagy az adott szerző további műveire történő keresés is.

- Érintő könyvek: A RFID címkével ellátott könyvvel az olvasó egy interaktív asztalhoz ül, így automatikusan az RFID érzékelőhöz teszi, a rendszer pedig megjeleníti az adott könyvet. Elektronikus toll segítségével akár megjegyzések is fűzhetők, valamint a megfelelő rész érintésével könnyen ki lehet emelni részeket, képeket, stb. Lényege tehát abban rejlik, hogy az digitális másolat érintő interfészeként az eredeti könyvet használják, így megmarad a nyomtatott dokumentum élménye.⁵¹

⁵¹Viszocsekné Péteri Éva: 99-105 p.

8. Összefoglalás

A könyvtártudomány történetét ismerve nyugodt szívvel jelenthetjük ki, hogy a könyvtárak a kezdetektől fogva vezető szerepet töltöttek be az információáramlásban, az információcserében. Az információs igény kielégítésére azonban a technika fejlődésével egyre több eszköz áll az ember rendelkezésére, mégis biztos állíthatjuk, hogy a könyvtárak nem veszítették el jelentőségüket. Ez annak a felismerésnek köszönhető, amelyet a könyvtáros szakma még idejében észrevett, azaz hogy a könyvtár jövője a változásban rejlik. Ez a fejlődés teszi lehetővé azt, hogy beszélhessünk a könyvtár jövőjéről, és a jövő könyvtáráról.

A Bécsben megrendezett könyvtáros kongresszus résztvevői a következő változtatásokat tartják a legfontosabbnak:

- A könyvtáraknak új technológiákat kell felfedezniük és használniuk, hogy felvehessék a versenyt az internetes tartalmakkal. Az új technológián véleményem szerint nem csupán a technikai eszközöket kell érteni, hanem az eszköz és az új felfogás együttesét. Számos esetben egy-egy könyvtárhasználó nagyobb kapacitású eszközzel rendelkezik otthon, mint amit a könyvtár biztosítani tud, viszont a könyvtár nyújtotta rendszerezettség, a többféle adatbázishoz való hozzáférhetőség összességében nagyobb eredmény elérését teszi lehetővé.
- Eppo van Nispen tot Sevenaer szerint, aki a szakma modelljének emlegetett, hollandiai Delftben működő közkönyvtár igazgatója, el kell fogadni, hogy a „könyvtárat nem a könyvek, hanem az emberek” pezdítik fel.⁵² Ez alapján a könyvtár szolgáltatásait a felhasználói igényekhez kell igazítani.
- Legnagyobb feladatként a kongresszuson a könyvtárosok gondolkodásmódjának megváltoztatását határozták meg. A jövő könyvtárosának éppúgy tudni és akarni kell használni és ajánlani hagyományos tájékoztató eszközöket, mint az interneten elérhető forrásokat.
- Megállapították azt is, hogy a könyvtárakban éppúgy szükség van egy csendes olvasóteremre, mint egy közösségi térre.⁵³

⁵² http://hvg.hu/Tudomany/20100531_ilyen_lesz_a_jovo_konyvtara [2012.04.14.]

⁵³ http://hvg.hu/Tudomany/20100531_ilyen_lesz_a_jovo_konyvtara [2012.04.14.]

Mindezek alapján azt a következtetést lehet levonni, hogy igenis szükség van a változásra, hiszen ez biztosítja a könyvtárak további létjogosultságát az információs életben. Az új nemzedéknek igenis szüksége van arra, hogy a könyvár alkalmazkodjon igényeihez, például a digitális tartalomszolgáltatással, vagy a „webkettes” alkalmazások bevezetésével és használatával.

Bibliográfia

- [A web 2.0 alaptulajdonságai]
<http://web20.capsule.hu/alaptulajdonsagok.htm#start>
[2012.04.15.]
- [Benedek Janka]: Web 2.0, azaz a net életre kel
<http://krono.inaplo.hu/index.php/component/content/article/541>
[2012.04.15.]
- [Dávid Adrienne]: Könyvtár 2.0
<http://krono.inaplo.hu/index.php/inter/weblibrary/85-koenyvtar-20->
[2012.04.15.]
- [Drótos László]: Informatikai jegyzetek
<http://www.bibl.u-szeged.hu/~drotos/informatikai-jegyzetek/h.html#p3>
[2012.03.22.]
- [Ertsey Réka]: The Long Tail, a web2 üzleti modellje
<http://krono.inaplo.hu/index.php/inter/inter-halozati-jelensegek/565-the-long-tail-a-web2-uezleti-modellje>
[2012.04.15.]
- [iWiW Paletta]: Az iWiW története
<http://iwiw.hu/paletta/iwiw-tortenete>
[2012.03.28.]
- [Krauth Péter-Kömlödi Ferenc]: A web 2.0 jelenség (és ami mögötte van)
http://nhit-it3.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=6477%3Ait3-2-2-2-u&catid=60%3Aa-web-20-jelenseg-es-ami-moegoette-van&Itemid=913&lang=hu
2012.04.15.
- [KSH legfrissebb adataiból; Gyorstájékoztató]
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/tav/tav21109.pdf> 2012.03.22
[2012. 04. 15.]
- [Szűcs Viktor–Vida Andrea: Web 2.0 a könyvtárak világában]
http://www.bibl.u-szeged.hu/~vidaa/oktatas/ea/web2_070418.pdf
[2012.03.22.]

- [Takács Dániel: Gondolatok a könyvtárosok kompetenciáiról]
<http://ek.klog.hu/2009/05/06/gondolatok-a-konyvtarosok-kompetenciairol/>
[2012.04.15.]
- [Web 2.0 alaptulajdonságai]
<http://web20.capsule.hu/alaptulajdonsagok.htm#start>
[2012. 03.25.]
- [Web 2.0] - A technológiai háttér
<http://web20.capsule.hu/technologia.htm#start>
[2012. 03.25.]
- [Alice csoport: ELTE sajtófigyelés II.rész]
http://www.elte.hu/file/sajtofigyeles_071117_071126_2.pdf
[2012. 04 03.]
- Amberg Eszter: A szerzői jog szerepe az elektronikus kereskedelemben In.: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 2007. (16. évf.) 4. sz., p. 3-8.
- Delicious.com-Discover Yourself!
<http://delicious.com/fszekeu>
[2012-04-15]
- Drótos László (ford.): Webkettes szolgáltatások az egyetemi könyvtárak honlapjain In.: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2010. (57. évf.) 8. sz., p. 350-353.
- Facebook: [profil]
<http://www.facebook.com/facebook>
[2012.04.15.]
- Generál Média Kft: MyVip.com:
<http://www.generalmedia.hu/site.php?iname=myvip.com&lang=hu>
[2012.03.28]
- Google csoportok
<http://groups.google.com/a/googleproductforums.com/forum/#!forum/blogger>
[2012.04.15.]
- HelpThing [Library Thing Sógó]
<http://hu.librarything.com/wiki/index.php/HelpThing:Index>
[2012. 04. 15.]

- Home-Facebook fejlesztők
<https://developers.facebook.com>
[2012.04.15.]
- Horváth Péter: A könyvtári automatizálás alapkérdései In.: Horváth Tibor–Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve 4., p. 123-194. Budapest: Osiris Kiadó, 2005
- IT – Tudomány: Ilyen lesz a jövő könyvtára
http://hvg.hu/Tudomany/20100531_ilyen_lesz_a_jovo_konyvtara
[2012.04.14.]
- Könyvtár 2.0 [Alapvető 2.0-ás kompetenciák]
http://konyvtar.hu/wiki/K%C3%B6nyvt%C3%A1r_2.0#Kompetenci.C3.A1k
[2012.04.03.]
- Könyvtár 2.0
<http://krono.inaplo.hu/index.php/inter/weblibrary/85-konyvtar-20->
[2012.04.15.]
- Könyvtár- és információtudomány - Wikipédia
<http://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6nyvt%C3%A1rtudom%C3%A1ny>
2012.03.27.
- Kukor Ferenc: Web 2.0 huszonhárom lépésben In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2009. (56.évf.) 9.sz., p.447-451
- Ládi László: Könyvtár 2.0 In: Könyv könyvtár könyvtáros, 2008.(17. évf.) 2.sz., p. 16-29.
- Like Boks-Facebook fejlesztők
<https://developers.facebook.com/docs/reference/plugins/like-box/>
[2012.04.15.]
- Mi az egyéni kereső? AdSense Súly
<https://support.google.com/adsense/bin/answer.py?hl=hu&answer=60638&topic=24834&ctx=topic>
[2012.04.03.]
- Paszternák Ádám – Takács Dániel – Mikulás Gábor: Könyvtár 2.0, avagy közösen vagyunk tudásbirtokosok In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 2007. (16. évf.) 9. sz., p. 10-23.
-

- RSS- Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár.
<http://www.fszek.hu/rss>
[2012.03.28]
- SCHRADER, Andreas – SIEWEKE, Beate: Hybrary – a jövő hibrid könyvtára
(Töm.: Viszocsekné Péteri Éva) In: Könyvtári Figyelő, 2009. (55.évf.) p. 99-105
- Szekfü András: Kommunikáció, nyilvánosság, esélyegyenlőség
Magyarországon: A távirótól a web 2.0-ig, Budapest: Gondolat, 2007
- The Difference between web 2.0 and web 1.0
<http://ibrahimas3ad.wikispaces.com/The+Difference+between+Web+2.0+and+Web+1.0>
[2012.03. 22.]
- Ungváry Rudolf – Vajda Erik: Könyvtári információkeresés, Budapest: Typotex
2002
- Viszocsekné Péteri Éva(ford): Hybrary - a jövő hibrid könyvtára In.: Könyvtári
Figyelő, 2009. (55. évf.) 1.sz., p. 99-105.

Web 2.0 alkalmazások elérhetősége

- Google Blogger:
<http://ktketto.blogspot.com/>
[2012.04.02]
- Picasa
<https://picasaweb.google.com/home>
[2012.04.15.]
- YouTube
<http://www.youtube.com/>
[2012.04.15.]
- CBox
<http://cbox.ws/>
[2012.04.15.]
- Google egyéni keresőmotor
<http://www.google.hu/cse/>
[2012.04.15.]
- Library Thing
<http://hu.librarything.com/?highload=1>
[2012.03.28.]
- Delicious.com-!
<http://delicious.com>
[2012-04-15]
- Facebook
<http://www.facebook.com>
[2012.04.15.]
- MyVip
<http://myvip.com>
[2012.04.15.]
- iWiW
<http://iwiw.hu/i/belepes>
[2012.04.15.]

Ábrajegyzék

1. ábra: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/tav/tav21109.pdf> [2012.04.15.]
2. ábra: http://www.google.hu/imgres?um=1&hl=hu&rlz=1G1GGLQ_HUHU365&biw=1366&bih=643&tbm=isch&tbnid=fiCztRK_MLzulM:&imgrefurl=http://flatclassroom09-3.flatclassroomproject.org/Web%2B2.0&docid=olULt66i0qPU4M&imgurl=http://flatclassroom09-3.flatclassroomproject.org/file/view/web1_0-vs-web2_0.png/105089731/web1_0-vs-web2_0.png&w=492&h=492&ei=lvOKT43CDsWE4gSZ5Ji4CQ&zoom=1&iact=hc&vpx=534&vpy=138&dur=3836&hovh=225&hovw=225&tx=92&ty=117&sig=115820289496687551258&page=1&tbnh=142&tbnw=142&start=0&ndsp=19&ved=1t:429,r:2,s:0,i:67 [2012.04.15.]
3. ábra: <http://web20.capsule.hu/technologia.htm> [2012.04.15.]
4. ábra: <http://www.klikkmarketing.hu/blog/long-tail-hosszu-farok-mj> [2012.04.15.]
5. ábra: http://www.fszek.hu/konyvtaraink/kozponti_konyvtar/kozossegi_informaciok_tara/?article_hid=3434 [2012.04.15.]
6. ábra: <http://ktketto.blogspot.com/> [2012.04.15.]
7. ábra: <http://www.blogger.com/blogger.g?blogID=122307395744906323#editor> [2012.04.15.]
8. ábra: <http://www.youtube.com/watch?v=TFbnYQcqYDw> [2012.04.15.]
9. ábra: <http://ktketto.blogspot.com/> [2012.04.15.]
10. ábra: <http://www.blogger.com/blogger.g?blogID=122307395744906323#pageelements> [2012.04.15.]
11. ábra: <http://www.blogger.com/rearrange?blogID=122307395744906323§ionId=sidebar-right-1&action=editWidget&widgetType=Slideshow&referrer=directory> [2012.04.15.]
12. ábra: <https://developers.facebook.com/docs/reference/plugins/like-box/> [2012.04.15.]
13. ábra: <http://cbox.ws/getone.php> [2012.04.15.]
14. ábra: <http://www.google.hu/cse/manage/create> [2012.04.15.]
15. ábra: <http://ktketto.blogspot.com/> [2012.04.15.]

16. ábra: <http://www.blogger.com/rearrange?blogID=122307395744906323§ionId=sidebar-right-1&action=editWidget&widgetType=LinkList&referrer=directory> [2012.04.15.]
17. ábra: <http://www.blogger.com/rearrange?blogID=122307395744906323§ionId=sidebar-right-1&action=editWidget&widgetType=Feed&referrer=directory> [2012.04.15.]
18. ábra: <http://ktketto.blogspot.com/> [2012.04.15.]